



## Analyzing the Principles of Rural Good Governance in Spatial Plans and Policies of Khuzestan Province

Mostefa Abiyat<sup>1</sup> , Hamid Barghi<sup>2✉</sup> , Yousef Ghanbari<sup>3</sup> 

1. Ph.D in Geography and Rural Planning, Department of Human Geography, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran. E-mail: [mostefa.abiyat@gmail.com](mailto:mostefa.abiyat@gmail.com)
2. Corresponding author, Professor, Department of Human Geography, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran. E-mail: [h.barghi@geo.ui.ac.ir](mailto:h.barghi@geo.ui.ac.ir)
3. Associate Professor, Department of Human Geography, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran. E-mail: [y.ghanbari@geo.ui.ac.ir](mailto:y.ghanbari@geo.ui.ac.ir)

### Article Info

### ABSTRACT

#### Article type:

Research Article

#### Article history:

Received: 22 July 2024

Revised: 11 April 2025

Accepted: 18 April 2025

Published online: 29 December  
2025

#### Keywords:

Rural Good Governance, Spatial Planning and Policy-Making, Multi-Criteria Decision-Making Methods, Correlation Tests, Khuzestan Province.

Rural good governance, as a comprehensive framework for optimizing the spatial planning and policy-making system, can function as a successful model for achieving rural sustainable development goals. This framework emphasizes the special roles of consensus-building principles, transparency, justice, rule of law, efficiency and effectiveness, accountability, participatory focus, and responsiveness. By creating appropriate foundations for spatial decision-making, this approach brings long-term positive effects for improving rural livelihoods and enhances the quality of spatial management and policymaking. The present study analyzed the position of rural good governance based on the spatial planning and policy-making documents of Khuzestan province. Methodologically, this research adopts a descriptive and analytical approach, employing both documentary and survey data collection ways. To achieve its objective, regional documents relevant to the research topic in the province were analyzed through data mining, resulting in 340 variables grouped into eight main categories explaining the principles of rural good governance in the province. In line with the research questions, a panel of 35 experts from seven organizations in the Khuzestan province was assembled to respond to the questionnaire. To know the status of rural good governance categories in the province, the results of the final coefficients of the categories obtained from the average weights of a set of weighting methods of multi-criteria decision-making showed that the categories of legality, efficiency and effectiveness, justice and participation gained the largest share in rural good governance in Khuzestan province. To determine the level of rural good governance, the results of the methods of coefficients aggregation of fuzzy multi-criteria decision-making methods (FMCDM) showed that Ahvaz, Dezful, and Behbahan counties had the best status, and the three counties of Ramshir, Haftgel, and Seydon got the lowest position among all the counties. Also, to analyze the relationships between the principles of rural good governance in the province, the results of the Kendall tau-b and Spearman correlation tests indicated that all the relationships between these principles were significant and positive, and the intensity of the correlation value was evaluated as strong. In this analysis, the highest correlation coefficients were identified in the communication circles between the three categories of transparency, legality, and efficiency and effectiveness, and the lowest coefficients compared to other circles were obtained in the relationships of consensus with some categories. This highlights the challenge of collective agreement and consensus in the realization of rural good governance in Khuzestan province.

**Cite this article:** Abiyat, M., Barghi, H., & Ghanbari, Y. (2026). Analyzing the Principles of Rural Good Governance in Spatial Plans and Policies of Khuzestan Province. *Journal of Geography and Planning*, 29(94), 43-67. <http://doi.org/10.22034/gp.2025.62605.3282>



© The Author(s).

DOI: <http://doi.org/10.22034/gp.2025.62605.3282>

Publisher: University of Tabriz.

## Introduction

In the current literature on sustainable development, the approach of rural good governance is mentioned as one of the healing management versions and a suitable model for attracting the participation and cooperation of the forces driving the improvement of rural life, creating a balance between the dimensions of socio-economic and environmental development and reducing spatial gaps that can provide the basis for the efficiency and improvement of the policy and spatial planning system. In Iran, due to the lack of a suitable pattern of governance, the approach of most of the officials was accompanied by the lowest participation and intervention of the people for planning the implementation of plans. It is natural that when the people's participation in matters related to the village is small, the sense of responsibility will be less. This one-sidedness of the planning process has caused the failure of justice, rule of legality, and transparency. As a result, the officials don't consider themselves accountable to the people. All these factors challenge sustainable development. In the current situation, changing the mechanism of rural management in favor of rural development is considered a fundamental necessity, and the rural good governance model seems to be a suitable answer for these developments. The reach of rural good governance in the country requires determining the position of this model based on the spatial planning and policy-making system. This position should be such that it considers good governance principles as pivotal criteria at all levels of decision-making and implementation. Khuzestan, one of the geo-economic and geo-strategic regions in Iran, has various spatial planning and policy-making documents. However, these documents have flaws and shortcomings in the accurate understanding of the fundamentals of rural good governance. These disadvantages have caused the rural areas of the province to lag behind the benefits of development. The current research aims to analyze the principles of rural good governance based on spatial plans and policies of Khuzestan province, and seeks to answer three fundamental questions; First, based on the spatial plans and policies of Khuzestan province, where are the principles of rural good governance? Second, what is the state of province's counties in terms of the of rural good governance position in spatial plans and policies? Third, how are the relations between the principles of rural good governance extracted from the spatial plans and policies of province?

## Materials and Methods

The research methodology employed in this study is descriptive and analytical, utilizing both document analysis and survey techniques. Initially, relevant regional documents about the study topic in Khuzestan province were identified, resulting in 132 from the Khuzestan Spatial Planning Document, 90 sub-categories extracted from the Cultural Heritage and Tourism Master Document, 79 sub-categories from the Khuzestan Economic Revolution Strategic Document, and 39 sub-categories from the Khuzestan Suitable Management Model Document. In total, 340 sub-categories were included in eight categories describing the principles of good governance in the province. Implementation of the sub-categories was carried out in the form of questionnaire items using a Likert scale. In this research, a group of 35 experts from seven organizations in the province was formed to complete the questionnaire. The study used FAHP, CRITIC, CILOS, Entropy, and SOWIA to understand the status of rural good governance categories in the province. FTOPSIS, FVIKOE, FELECTRE, FWASPAS, and FARAS methods were used to stratify the counties of Khuzestan province based on level determining of rural good governance.

## Results

The results of the implementation of multi-criteria weighting methods showed that the efficiency and effectiveness category has obtained the best status compared to other categories. This result is consistent with the research findings of Beyene et al. (2023), Fatemi et al. (2022), and Masrounejad et al. (2021) and inconsistent with the study of Taleshi et al. (2017). Also, among the categories of rural good governance, consensus has the most inappropriate status, which contradicts the study results of Zaitul et al. (2023). In addition, the two categories of responsibility and transparency after consensus gained the lowest coefficients, which is in line with the research findings of Zaitul et al. (2023) and inconsistent with the study of Fatemi et al. (2022). Moreover, in the survey of the share of the counties of the province of the general levels of rural good governance, it was found that nearly half of the region is in a favorable situation in this respect. Also, in order to analyze the relationships between the principles of rural good governance in the province, the results of the Kendall tau-b and Spearman correlation tests indicated that all the relationships between these principles were significant and positive, and the intensity of the correlation value was evaluated as strong. In this analysis, the highest correlation coefficients were identified in the communication circles between the three categories of transparency, legality, and efficiency and effectiveness, and the lowest coefficients compared to other circles were obtained in the relationships of consensus with some categories. This highlights the challenge of collective agreement and consensus in the realization of rural good governance in Khuzestan province.

### **Conclusion**

Since the state of the four categories of responsibility, transparency, answering, and building consensus in the province was assessed as weak, several approaches were proposed to improve the rural governance position. For improving consensus-building, strategies should focus on enhancing inter-sectoral cooperation, aligning managerial structures with developmental goals, increasing local managerial authority, building public trust, fostering cultural and ethnic compatibility, and gaining collective support for strengthening infrastructure and public facilities. To enhance answering, the strategies should develop mechanisms for local needs assessment, improve service access, ensure effective water supply and agricultural productivity, Strengthen regional management roles, rebuild war-torn infrastructure, and increase resilience in management. For improving transparency, the focus should be on utilizing digital systems for performance monitoring and information dissemination. To strengthen transparency is suggested to establish clear planning processes in regional administration, address social trends, and leverage geographical advantages for better governance. To bolster responsibility, the strategies should focus on promoting responsibility among managers through training, identifying and employing experienced individuals in key roles, and enhancing their involvement in economic and agricultural development, effective management of resources, local capacities, and crises.

**Keyword:** Rural Good Governance, Spatial Planning and Policy-Making, Multi-Criteria Decision-Making Methods, Correlation Tests, Khuzestan Province.



## واکاوی اصول حکمروایی خوب روستایی در برنامه‌ها و سیاست‌های فضایی استان خوزستان

مصطفی عیبات<sup>۱</sup>، حمید برقی<sup>۲</sup>، یوسف قنبری<sup>۳</sup>

۱. دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، گروه جغرافیای انسانی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. رایانامه: [mostefa.abiyat@gmail.com](mailto:mostefa.abiyat@gmail.com)

۲. نویسنده مسئول، استاد، گروه جغرافیای انسانی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. رایانامه: [h.barghi@geo.ui.ac.ir](mailto:h.barghi@geo.ui.ac.ir)

۳. دانشیار، گروه جغرافیای انسانی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. رایانامه: [y.ghanbari@geo.ui.ac.ir](mailto:y.ghanbari@geo.ui.ac.ir)

### چکیده

### اطلاعات مقاله

#### نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۰۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۱/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۱/۲۹

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۰/۰۸

#### کلیدواژه‌ها:

حکمروایی خوب روستایی، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری فضایی، روش‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه، آزمون‌های همبستگی، استان خوزستان.

حکمروایی خوب روستایی به عنوان یک چارچوب جامع برای کارآمدسازی نظام برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری فضایی، به واسطه تأکید بر نقش ویژه اصول اجماع‌گرایی، شفافیت‌طلبی، عدالت‌گستری، قانون‌مندی، کارایی و اثربخشی، مسئولیت‌پذیری، مشارکت‌محوری و پاسخ‌گویی، می‌تواند به عنوان یک الگوی موفق در تحقق اهداف توسعه پایدار روستایی عمل کند. این رویکرد، با ایجاد بسترهای مناسب برای تصمیم‌گیری‌های فضایی، اثرات بلندمدت مثبتی را برای بهبود معیشت روستاییان به ارمغان می‌آورد و پیشرفت کیفی مدیریت و سیاست‌گذاری فضایی را موجب می‌شود. مطالعه حاضر، تحلیل جایگاه حکمروایی خوب روستایی براساس اسناد برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری فضایی استان خوزستان پرداخت. این پژوهش به لحاظ روش‌شناسی، توصیفی و تحلیلی و از نظر گردآوری داده‌ها، به روش اسنادی و پیمایشی انجام پذیرفت. برای دستیابی به هدف، با داده‌کاوی اسناد منطقه‌ای مرتبط با موضوع تحقیق در استان، تعداد ۳۴۰ زیرمقاله در قالب هشت مقوله تبیین‌کننده اصول حکمروایی خوب روستایی منطقه استخراج شدند. به اقتضای محتوای سوالات، یک مجموعه ۳۵ نفره مرکب از کارشناسان هفت سازمان استان خوزستان جهت پاسخ‌گویی به پرسشنامه مدنظر قرار گرفت. برای شناخت وضعیت مقوله‌های حکمروایی خوب روستایی در استان، نتایج ضرایب نهایی مقوله‌ها حاصل از میانگین اوزان مجموعه‌ای از روش‌های وزن‌دهی تصمیم‌گیری چندشاخصه نشان داد که مقوله‌های قانون‌مندی، کارایی و اثربخشی، عدالت‌گستری و مشارکت‌محوری، بیش‌ترین سهم را در حکمروایی خوب روستایی استان خوزستان کسب کردند. برای تعیین سطح حکمروایی خوب روستایی، نتایج روش‌های تجمیع ضرایب مدل‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه فازی نشان دادند که شهرستان‌های اهواز، دزفول و بهبهان بهترین وضعیت و نیز سه شهرستان رامشیر، هفتگل و صیدون پایین‌ترین جایگاه از بین کل شهرستان‌ها را به دست آوردند. همچنین، جهت تحلیل روابط بین اصول حکمروایی خوب روستایی در استان، نتایج حاصل از آزمون‌های همبستگی کندال و اسپیرمن مشخص نمود که تمامی روابط بین این اصول، معنادار و از نوع مثبت بوده و نیز شدت ارزش همبستگی قوی ارزیابی گردید. در این تحلیل، بیش‌ترین ضرایب همبستگی در حلقه‌های ارتباطی بین سه مقوله شفافیت‌طلبی، قانون‌مندی و کارایی و اثربخشی شناسایی شد و پایین‌ترین ضرایب نسبت به سایر حلقه‌ها، در روابط اجماع‌گرایی با برخی مقوله‌ها به دست آمد. این امر، چالش توافق جمعی و وفاق‌گرایی پیش‌روی تحقق حکمروایی خوب روستایی در استان خوزستان را برجسته می‌کند.

استناد: عیبات، مصطفی؛ برقی، حمید و قنبری، یوسف (۱۴۰۴). واکاوی اصول حکمروایی خوب روستایی در برنامه‌ها و سیاست‌های فضایی استان خوزستان. *جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۲۹

(۹۴)

<http://doi.org/10.22034/gp.2025.62605.3282>



© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه تبریز.



## مقدمه

از اواخر دهه ۱۹۸۰، حکمروایی خوب به یک موضوع حیاتی برای اجرای برنامه‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در بسیاری از کشورهای سراسر جهان تبدیل شده است (Pomeranz & Stedman, 2020: 430). حکمروایی یکی از واژگان کلیدی در زمینه توسعه و علوم اجتماعی مدرن است (Zaitul et al., 2023: 4). برخی نویسندگان باور دارند که حکمروایی خوب از دریچه‌های پاسخ‌گویی نظام تصمیم‌گیری، شفافیت سازوکارها و قانون‌مندی می‌تواند بر توسعه پایدار تأثیر مطلوب داشته باشد (Da Cruz & Marques, 2017: 110). این امر سبب شده تا امروزه تحقق آرمان توسعه پایدار بر مبنای حکمروایی خوب، یک گفتمان جدی (Glass & Newig, 2019: 2) در جهت شناخت و رفع اسباب و مایحتاج زندگی اجتماعی بشر (Vasseur et al., 2017: 732)، تقویت دارایی‌های سرزمینی، سازماندهی نظام سکونتگاه‌ها و بهبود عملکرد فضاها (Jenar, 2021: 3)، بهره‌برداری عقلایی از منابع و امکانات در دسترس (Billi et al., 2021: 5) و نیز تنظیم ارتباط چندجانبه میان بازیگران اجتماع محلی با رهیافتی مشارکتی و جهت‌گیری پایین به بالا است (Jones & White, 2021: 672). افزون بر این، حکمروایی خوب به عنوان یک رویکرد اساسی برای مدیریت پایدار سرزمین (Nölting & Mann, 2018: 691) تلاش می‌کند تا حاکمیت قانون، عدالت و برابری (Beqiraj & Ippolito, 2021: 294)، اجماع‌گرایی (حیدری‌ساریان، ۱۳۹۸: ۱۳۴)، مشورت‌خواهی و مشارکت (Pereira et al., 2017: 528)، مسئولیت‌پذیری (Sahut et al., 2019: 903)، شفافیت‌طلبی (امامی و شاکری، ۱۳۹۴: ۲۶)، پاسخ‌گویی (مرادی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۵۲)، کارایی و اثربخشی (Adams et al., 2019: 435) و همیاری میان دولت، بخش خصوصی و مردم اهتمام ورزد (Utami et al., 2019: 52). بر پایه این دیدگاه، دولت به جای آن که به تنهایی مسئولیت کامل اداره شئون جامعه را در کلیه سطوح بر عهده بگیرد (Keyim, 2017: 486)، در کنار ارکان کنش‌گری اجتماع محلی به مثابه نهاد یا عامل مسئول اداره آن عمل می‌کند (Clausen & Gyimothy, 2016: 320). با این اوصاف، حکومت به تسهیل و بسترسازی توسعه جامعه در سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی می‌پردازد (Udod, 2020: 133) و با ورود جامعه به عرصه تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری (Tshimpaka et al., 2021: 118)، جریان مدیریت در سطوح مداخله از حالت آمرانه و اقتدارگرایانه، به فرآیندی مردم‌سالار و مشارکتی تغییر می‌یابد (Grahn & Lührmann, 2021: 298). از این رو، در ادبیات کنونی توسعه پایدار از رهیافت حکمروایی خوب روستایی به عنوان نسخه مدیریتی شفاف‌بخش (Stojanovic et al., 2016: 5) برای جلب مشارکت و تعاون نیروهای پیشران بهبود معیشت روستاییان (Kremsa, 2021: 103)، ایجاد توازن در ابعاد توسعه و کاهش شکاف فضایی یاد می‌شود (Villanueva et al., 2022: 1050)، که می‌تواند زمینه‌ساز کارآمدی و اعتلای نظام سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فضایی را فراهم آورد (Ye & Liu, 2020: 778).

در ایران، حکمروایی روستایی تحت تأثیر عوامل متعددی همچون ساختار تصمیم‌گیری، سیاست‌گذاری کلان و هماهنگی میان نهادهای متولی امور روستایی شکل گرفته است (بدری و همکاران، ۱۳۹۹: ۴۱؛ داداش‌پور و علی‌دادی، ۱۳۹۹: ۳۵). این در حالی است که توسعه سازوکارهای مدیریتی از جمله شوراهای اسلامی و دهیاری‌ها، موجب افزایش مشارکت عمومی در فرآیندهای برنامه‌ریزی و مدیریت روستایی شده است (مسرورنژاد و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۵۲۴). همچنین، ارتقای سطح تحصیلات و تغییر نگرش‌های اجتماعی، زمینه‌ساز تقویت نقش جوامع محلی در تصمیم‌گیری‌ها شده است (کوهستانی و همکاران، ۱۴۰۳: ۱۷۶). حکمروایی خوب روستایی به عنوان الگویی مؤثر می‌تواند مسیر تحقق توسعه پایدار را هموار سازد که این مستلزم تبیین جایگاه آن در نظام سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فضایی کشور است، به گونه‌ای که اصول حکمروایی خوب در همه مراحل تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و اجرا لحاظ شود. در این راستا، بررسی فرآیندهای برنامه‌ریزی، شیوه‌های مدیریت منابع، تخصیص بودجه و ارزیابی سیاست‌ها می‌تواند بستر را برای تقویت این اصول در سیاست‌های توسعه‌ای فراهم آورد.

استان خوزستان، به عنوان یکی از مناطق مهم ژئواکونومیک و ژئواستراتژیک کشور، دارای اسناد سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مختلفی است که به منظور توسعه و مدیریت منطقه‌ای تدوین شده‌اند. این اسناد فرصت مناسبی برای به‌کارگیری اصول حکمروایی خوب در فرآیندهای برنامه‌ریزی و مدیریت روستایی فراهم می‌آورند. در این میان، بررسی دقیق این اسناد می‌تواند به تبیین جایگاه حکمروایی خوب در سیاست‌های منطقه‌ای کمک کند و کیفیت مدیریت روستایی را ارتقا بخشد. در این راستا، پژوهش حاضر با هدف واکاوی اصول

حکمروایی خوب روستایی در برنامه‌ها و سیاست‌های فضایی استان خوزستان، به دنبال پاسخ‌گویی به سه پرسش کلیدی است: نخست، جایگاه اصول حکمروایی خوب روستایی در برنامه‌ها و سیاست‌های فضایی استان چگونه است؟ دوم، شهرستان‌های استان خوزستان از نظر حکمروایی خوب روستایی چه موقعیتی دارند؟ و سوم، روابط میان اصول حکمروایی خوب روستایی در چارچوب سیاست‌های فضایی استان چگونه تبیین می‌شود؟

در ادامه، به برخی از مطالعات انجام شده در ارتباط با قلمروی موضوعی این پژوهش اشاره شده است. در حوزه مطالعات داخلی، طالشی و همکاران (۱۳۹۶) در یک پژوهش به تبیین الگوی فضایی حکمروایی خوب در نواحی روستایی پیرامون شهر کرج با بهره‌گیری از روش‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه و آزمون‌های آماری پرداختند و به این نتیجه رسیدند که مشارکت، شفافیت و پاسخ‌گویی مهم‌ترین شاخص‌ها و عدالت، کارایی و اثربخشی، قانون‌مندی و مسئولیت‌پذیری، ضعیف‌ترین شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی شناخته شدند. همچنین، نیمی از روستاهای منطقه به لحاظ سطوح حکمروایی خوب در موقعیت مطلوب قرار دارند. جعفری و همکاران (۱۳۹۷) به ارزیابی عملکرد دهیاری‌های روستاهای شهرستان زنجان در چارچوب حکمروایی خوب روستایی با استفاده مدل‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه و آزمون‌های آماری پرداختند و دریافته‌اند که عوامل قانون‌پذیری و شفافیت به ترتیب بهترین و ضعیف‌ترین اوزان را از بین شاخص‌های حکمروایی خوب کسب کردند. در پژوهش دیگری، نوروزی و ابراهیمی (۱۳۹۷) تحقق‌پذیری شاخص‌های حکمروایی خوب در نواحی روستایی شهرستان لنجان را با استفاده از آزمون‌های آماری مورد بررسی قرار دادند. نتایج این مطالعه نشان داد که شاخص عدالت و برابری بهترین ضرایب را از میان اصول حکمروایی خوب روستایی دریافت نمود. همچنین، پاژکی و همکاران (۱۳۹۹) به تبیین نقش مدیریت براساس حکمروایی خوب در توسعه پایدار روستایی منطقه فیلیستان تهران با استفاده از تکنیک‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه و آزمون‌های آماری پرداختند. در این مطالعه، عامل پاسخ‌گویی بیش‌ترین و عامل تخصص‌گرایی کم‌ترین ارزش اهمیت را در میان عوامل حکمروایی خوب روستایی به دست آوردند. مضاف بر این، مسرورنژاد و همکاران (۱۴۰۰) به بررسی عوامل حکمروایی خوب برای توسعه روستاهای منطقه صومعه‌سرای گیلان با استفاده از آزمون‌های آماری پرداختند. نتایج نشان داد که شاخص کارایی و اثربخشی بیش‌ترین ارتباط را با حکمروایی خوب به خود اختصاص داد. در مطالعه دیگری، فیروزیا و همکاران (۱۴۰۱) به ارائه مدل حکمروایی یکپارچه روستایی شهری در استان ایلام با استفاده از مدل معادلات ساختاری پرداختند. نتایج نشان داد که در ایجاد حکمروایی یکپارچه روستایی شهری، شاخص‌های مشارکت، اجماع‌گرایی و پاسخ‌گویی تأثیر بیش‌تری نسبت به شاخص‌های مسئولیت‌پذیری، شفافیت و عدالت و برابری دارند. فولادی و همکاران (۱۴۰۱) سطح حکمروایی محلی روستاهای شهرستان تنکابن با استفاده از آزمون‌های آماری را بررسی کردند. نتایج نشان داد که قانون‌مندی و مشارکت به ترتیب بیش‌ترین و کمترین مقادیر را در بین اصول حکمروایی خوب روستایی به دست آوردند و نیز مشخص شد که بالای نیمی از روستاهای منطقه در سطح متوسط از نظر حکمروایی خوب قرار دارند. در تحقیق دیگری، نوایی و همکاران (۱۴۰۲) به تحلیل راهبردی کاربست حکمروایی خوب در توسعه پایدار شهرهای ساحلی مازندران با استفاده از روش‌های آماری پرداختند. نتایج نشان داد که مهم‌ترین اصول حکمروایی خوب شهری پاسخ‌گویی، مشارکت شهروندی و مسئولیت‌پذیری مدیران است.

در حوزه مطالعات خارجی، فاطمی<sup>۱</sup> و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی به ارزیابی تحقق‌پذیری مشارکت روستایی مبتنی بر شاخص‌های حکمروایی خوب در شهرستان ابرکوه با استفاده از آزمون‌های آماری پرداختند. آنها در این مطالعه، شفافیت، پاسخ‌گویی، کارایی و اثربخشی، عدالت، آگاهی، اعتماد، حاکمیت قانون و مشارکت را به عنوان عوامل حکمروایی خوب روستایی معرفی کردند. نتایج نشان داد که به استثنای قانون‌مداری و عدالت اجتماعی، سایر شاخص‌های حکمروایی خوب از وضعیت مناسبی برخوردار هستند. همچنین، محمدی<sup>۲</sup> و همکاران (۲۰۲۲) به واکاوی عملکرد مدیریت نوین روستایی مبتنی بر رویکرد حکمروایی خوب در مناطق روستایی شهرستان کرج با استفاده از آزمون‌های آماری و روش‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه پرداخته‌اند. آنها در این پژوهش از عوامل اجماع‌پذیری، نظارت، مسئولیت‌پذیری، عدالت و برابری، مشارکت، کارایی و اثربخشی، حاکمیت قانون و پاسخ‌گویی جهت تبیین اصول حکمروایی خوب روستایی استفاده نمودند. نتایج نشان داد که مشارکت‌محوری، کارایی و اثربخشی و حاکمیت قانون بالاترین رتبه‌ها و نیز مسئولیت‌پذیری، عدالت و

1. Fatemi

2. Mohammadi

برابری و نظارت پایین‌ترین رتبه‌ها را به خود اختصاص دادند. در پژوهش دیگری، باینی<sup>۱</sup> و همکاران (۲۰۲۳) به بررسی عملکرد حکمروایی شهری در منطقه گونداری اتیوپی با بهره‌گیری از شاخص حکمروایی برنامه اسکان بشر ملل متحد پرداخته‌اند. آنها در این مطالعه، کارایی و اثربخشی، مشارکت، مسئولیت‌پذیری و برابری را به عنوان اصول حکمروایی خوب معرفی کردند. یافته‌های این مطالعه نشان داد که بیش‌ترین ارزش‌ها در عوامل کارایی و اثربخشی و مسئولیت‌پذیری و نیز کمترین ضرایب در زیرشاخص مشارکت به ثبت رسیده است. افزون بر این، سایتول<sup>۲</sup> و همکاران (۲۰۲۳) نقش حکمروایی خوب در اداره امور روستایی را با استفاده از آزمون‌های آماری مورد بررسی قرار دادند. آنها در این پژوهش، برابری، اجماع، مشروعیت، مشارکت، کارایی، شفافیت‌طلبی و پاسخ‌گویی را به عنوان اصول حکمروایی خوب روستایی معرفی کردند. نتایج نشان داد که عوامل انصاف، اجماع و مشروعیت سه اصل مهم در دسترسی به حکمروایی خوب روستایی تلقی می‌شوند و نیز شفافیت‌طلبی و پاسخ‌گویی دو اصل با اهمیت کمتر جهت تحقق این الگو مشخص شدند.

تحقیق حاضر ضمن همسویی با برخی مطالعات پیشین، در برخی نتایج تفاوت‌هایی نشان داده که می‌تواند ناشی از شرایط خاص استان خوزستان، ساختار مدیریتی، اسناد و مقیاس مکانی معیار برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و نیز تفاوت‌های روش‌شناختی باشد. همچنین، استفاده از روش‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه جدید و نیز بررسی روابط بین شاخص‌های حکمروایی خوب، به یافته‌های جدیدی منجر شده است که می‌تواند در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های آینده برای بهبود وضعیت حکمروایی روستایی در استان مفید باشد.

## مبانی نظری

### سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فضایی

در رویکرد شناختی، فضا ذهنی یا تولید شده توسط ذهن است و از دیدگاه ارتباطی، نوعی از روابط اجتماعی را شامل شده که متشکل از پیوندهای بین مسائل و ابعاد گوناگون موجود در محیط‌های پیرامونی است (قادری‌حاجت و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۷۳). سیاست‌گذاری به معنای توالی متقابل مراحل و رویدادها می‌باشد. براساس این دیدگاه، سیاست‌گذاری به فرآیند گسترش سیاست‌ها در بستر فضا و زمان و ترکیب اقدامات، اهداف و تصمیم‌گیری‌ها درون جوامع اشاره دارد و نبود تصمیم‌سازی در جامعه، عدم شکل‌گیری نظام سیاست‌گذاری را به دنبال خواهد داشت (De-Marchi et al., 2016: 16). در سیاست‌گذاری مباحث کلیدی نظیر نحوه تدوین مسائل سیاستی، تبدیل پدیده‌های فضایی به صورت مسائل سیاستی، تصمیم‌گیری و اجرا و ارزیابی اقدامات دولتی قابل مطرح و بررسی می‌باشد (سجادی و همکاران، ۱۴۰۲: ۲۵). سیاست‌گذاری فضایی که با عناوین سیاست‌های مکان‌محور و اقدامات منطقه‌ای شناخته می‌شوند، نظر به گستردگی طیف ابعاد فضایی، نسبت به انواع سیاست‌گذاری‌های هدفمند و عمومی تفاوت دارد (Fischer & Nijkamp., 2021). نظریات مکانی در رهیافت‌ها و برنامه‌های فضایی اثرات عمیقی بر جا گذاشته‌اند. در راستای شفاف‌سازی و عرضه تعریف و خاستگاه مفهومی برای موضوع سیاست‌گذاری فضایی، پایگاه «مرکز چه کاری برای رشد اقتصاد محلی می‌کند»<sup>۳</sup> وابسته به کالج اقتصاد و علوم سیاسی لندن<sup>۴</sup> مفهومی به نظر یکپارچه ارائه داده که آن را تدابیر سیاستی با هدف مناطق جغرافیایی و عرضه بسته حمایتی جهت بهبود نتایج اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی در درون نواحی تعریف کرده است (Hooton, 2022: 58). اهتمام به مسائل فضایی در سیاست‌گذاری، به پیش‌بینی رفتار فضایی سیاست‌ها و ارائه سیاست‌های هدفمند فضایی برای کسب نتایج کارآمد کمک می‌کند (Geoghegan & Gray, 2019). برنامه‌ریزی فضایی بر این بحث متمرکز است که چه چیزی در کجا و چگونه باید اتفاق افتد. افزون بر این، کنش‌های بین سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدام‌های عملی متفاوت در یک منطقه را در رابطه با نقش مکان‌ها و آرسنی می‌کند. این برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی مطلوب فعالیت‌ها بنا بر نیازها و آرمان‌های اجتماعات انسانی و اقتضای محیط در فضاهای سرزمینی را شامل می‌شود (زیاری و محمدی، ۱۳۹۶: ۱۱). به بیانی، برنامه‌ریزی فضایی با زمینه‌سازی توسعه مناطق مختلف در جهت دستیابی به منطقی‌ترین نوع استفاده از محیط نقش اساسی ایفا می‌کند (Bieda & Dybal., 2021: 3). هدف اصلی برنامه‌ریزی فضایی، افزایش کارایی و بازدهی اقتصادی، گسترش عدالت، برقراری توازن

1. Beyene

2. Zaitul

3. What Works Centre for Local Economic Growth

4. London School of Economics & Political Science (LSE)

منطقه‌ای در توسعه، ایجاد نظام کاربری زمین متناسب با اهداف توسعه متعادل و حفظ محیط‌زیست، برقراری پیوندهای اقتصادی و تنظیم سیاست‌های فضایی با سیاست‌های بخشی و توسعه منطقه‌ای است (قنبری و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۸۸). نظر به این که بسیاری از سیاست‌ها، در سطح عالی برنامه‌ریزی فضایی طراحی می‌شوند، سیاست‌گذاری فضایی به روش‌هایی که بیش‌تر از سوی بخش دولتی به منظور تأثیرگذاری مطلوب بر توزیع آینده کارکردها و فعالیت‌ها در عرصه فضا انجام می‌گیرد، دلالت می‌یابد (European Union, 1997: 2). در اجرای سیاست‌های فضایی، نیاز به یکپارچگی مؤثر در بین حوزه‌های سیاست و میان مقیاس‌های فضایی برای مقابله با فرآیند پیچیده تدوین و اجرای سیاست در تمامی سطوح است (Acheampong, 2019: 116). ویلیامز، در سال ۱۹۹۶ بین برنامه‌ریزی فضایی و سیاست‌گذاری فضایی تمایز قائل شده است. وی برنامه‌ریزی فضایی را روشی بیان کرده که مؤثر بر تخصیص فعالیت‌ها در فضاهای آینده است، یا آن را تنظیم و اجرای سیاست‌های فضایی در مقیاس‌های مکانی دانسته است. اما سیاست‌گذاری فضایی شامل همه سیاست‌ها با هدف بر تصمیمات و توزیع فعالیت‌ها در هر مقیاس مکانی است (بدری و همکاران، ۱۳۹۸: ۲). نظام سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فضایی ضامن ارتقای یکپارچگی بخش‌های تصمیم‌گیری و اجرا و پاسخ به شرایط متغیر اجتماعی و سیاسی خواهند بود، در صورتی که شهروندان در فرآیندهای تصمیم‌گیری مشارکت داده شود (Nadin et al., 2021: 792).

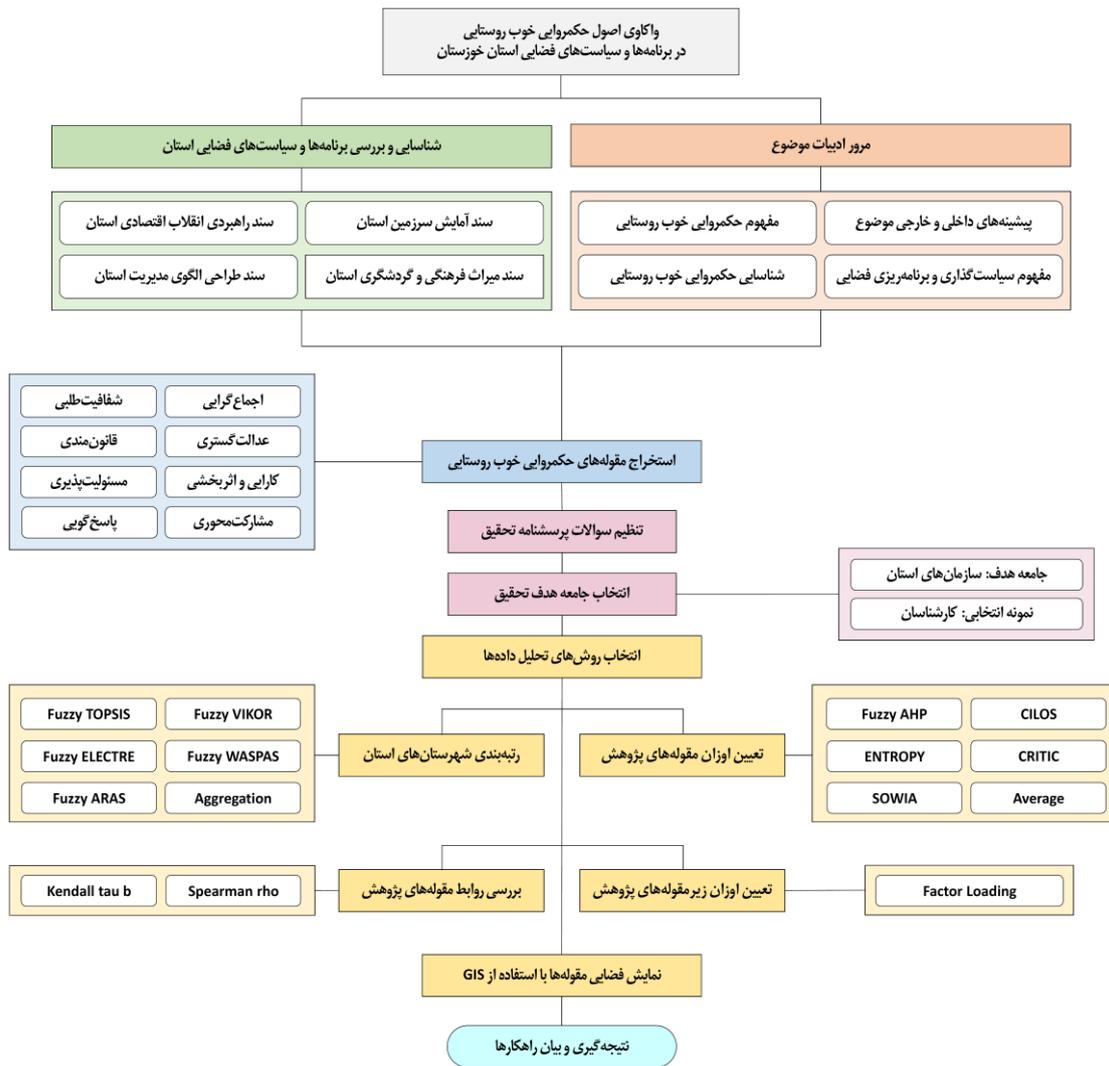
### حکمروایی خوب روستایی

حکمروایی خوب، یک رویکرد برنامه‌ریزی و مدیریت منابع سرزمین به منظور دسترسی به توسعه پایدار است که با رفتار قاعده‌مند و نهادینه شدن پاسخ‌گویی، مشارکت، قانون‌مداری، شفافیت‌طلبی، مسئولیت‌پذیری، عدالت‌محوری، اجماع‌گرایی و نگرش راهبردی دست‌یافتنی است (Debbarma & Choi., 2022: 4). این شیوه حکمروایی، فرآیندهای تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و اجرا را شامل می‌شود و در آن بازیگران و ساختارهای رسمی و غیررسمی حضوری اثرگذار دارند (Herasymiuk et al., 2020: 3). توجه به اصول حکمروایی خوب در مقیاس محلی به منظور افزایش کارآمدی نظام سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فضایی ضرورتی غیرقابل انکار بوده است و بر لزوم مشارکت جوامع محلی در بخش‌های مختلف تصمیم‌گیری تأکید می‌کند (Virtudes, 2016: 1711). حکمروایی خوب، مجموعه شیوه‌ها و سیاست‌های اثرگذار را به کار می‌گیرد تا به شکل‌گیری یک آینده مطلوب برای جوامع منجر شود (حاتمی‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۱: ۴۴). در این بین، حکمروایی خوب روستایی، فرآیند کنش و واکنش متقابل تصمیم‌گیرندگان در سطح کلان تا خرد می‌باشد که جوامع محلی از برنامه‌های توسعه‌ای آن اثر می‌پذیرند (Dabson, 2020: 284). این روش حکمروایی، نگرشی اثربخش، کم‌هزینه و پایدار برای اعمال مدیریت روستایی بوده که محور آن، تنظیم و سازمان‌دهی فضاهای روستایی بر مبنای توسعه مردم‌سالار و برابرخواهانه و جهت تأثیرگذاری بر تمامی نیروهای دارای نفع و نفوذ در اداره بهینه مناطق روستایی و پاسخ به نیازهای گروه‌های محلی است (Nasiri et al., 2020: 216). به علاوه، فرآیند اثرگذاری همه ارکان روستایی جهت اداره مطلوب روستاها با تمام مکانیسم‌های پیشران تعالی و پیشرفت به شمار می‌آید (Rahmani-Fazli et al., 2017: 134). یکی از اساسی‌ترین نقش حکمروایی خوب روستایی در یک کشور، تغییر سیستم برنامه‌ریزی و مدیریتی به واسطه تمرکززدایی از نظام متمرکز تصمیم‌گیری و بالا به پایین و آمرانه به برنامه‌ریزی غیرمتمرکز، پایین به بالا و مشارکتی است (پورداداش و همکاران، ۱۴۰۳: ۱۳۸). این نوع حکمروایی خوب که شامل شرکت طیف گسترده‌ای از بازیگران جامعه محلی می‌شود، تغییر رفتار را در نوع مدیریت، استفاده از منابع، الگوها و ابزارها را مورد توجه قرار می‌دهد (روستایی و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۵۷).

#### جدول ۱. اصول حکمروایی خوب روستایی

مقاله	تعاریف و مفاهیم	منابع
اجماع‌گرایی	اجماع‌گرایی به روند دستیابی به توافق بین ذینفعان و اعضای جامعه برای تسهیل فرآیند اتخاذ تصمیم‌های سودمند و حل مشکلات در مدیریت دولتی و حکومت‌داری مشارکتی اشاره دارد. ایجاد اجماع برای مدیران و رهبران در مدیریت دولتی بسیار مهم تلقی می‌شود، زیرا پاسخ‌گویی، مشارکت و حصول و نیز استمرار نتایج مناسب را افزایش می‌دهد. افزون بر این، به عنوان چارچوبی که می‌تواند تقسیم قدرت و مسئولیت‌ها را بین دولت‌های مرکزی و محلی در حکومت‌داری مشارکتی تسهیل نماید، تعریف می‌شود. این اصل اطمینان حاصل می‌کند که همه نظرات، عقاید، ایده‌ها و نیازها در نظر گرفته می‌شوند. برای دستیابی به اجماع، وجود ارتباط و تعامل مداوم میان دولت، بخش خصوصی و مردم ضروری است.	Sher-Hadar et al., 2020 Plunz & Sutto, 2017 Morse et al., 2014 دربان‌آستانه و رضوانی، ۱۳۹۴
شفافیت‌طلبی	شفافیت، یکی از مهم‌ترین عناصر حکمروایی خوب است. لازمه اداره خوب بر پایه اصول مدرن حقوق اداری، دسترسی سریع و آسان شهروندان به اطلاعات موجود در نزد موسسات عمومی است. مردم و نهادهای اجتماعی باید از روند اداره امور کشور	Kovač, 2016 Blanes-Climent, 2022 Chen & Ahn, 2017

منابع	تعاریف و مفاهیم	مقاله
Navas et al., 2021 Gupta & Mason, 2016 فرجی‌راد و کاظمیان، ۱۳۹۲	و قوانین و اطلاعات موجود در هر حوزه آگاهی کامل داشته باشند. بر مبنای نظریه حکمروایی خوب، شفافیت در مقابل پنهان‌کاری قرار دارد. پنهان‌کاری احتمال بروز فساد را افزایش می‌دهد، در حالی که شفافیت مانع اصلی شکل‌گیری فساد است. این اصل، فرآیندی ارتباطی است که بین دولت با شهروندان برای انتشار اطلاعات از خود به آنان و فراتر از این ایجاد فضاهای جدید به منظور تعامل و ارتقای مشارکت همگان در مسایل عمومی است. شفافیت در ترتیبات حاکمیتی دولت و بخش خصوصی به افزایش پاسخ‌گویی و مسئولیت‌پذیری و بهبود نتایج کار کمک می‌کند.	
Gurney et al., 2021 Romero et al., 2018 Dominelli, 2018 کمبجانی و عیوضی، ۱۴۰۰	عدالت با تمایزی هم‌چون شایستگی، نیاز، حقوق، وظیفه، برابری و انصاف توصیف دارد. با این حال، توزیع عادلانه مزایا می‌تواند از اصول دیگری پیروی کند. نظریه عدالت اجتماعی بر سه اصل نیاز، برابری و تناسب اشاره دارد. اصل نیاز، بر مقیاس نیازهای افراد و اصل برابری بر توزیع یکنواخت هزینه و منافع و نیز اصل تناسب بر تعادل میان ورودی و خروجی تمرکز دارد. در واقع، عدالت اجتماعی شامل توزیع عادلانه ثروت، منابع و فرصت برای ارتقای بهزیستی جامعه است، با این فرض که آزادی و برابری از حقوق اساسی بشر قلمداد می‌گردد. عدالت عامل استحکام‌بخشی و استمرار همبستگی و تعامل نهادی جامعه و حکومت و نیز ستون خیمه سیستم حکمروایی و جامعه بشری مطلوب به شمار می‌رود.	عدالت‌گستری
Akiba, 2017 Postema, 2022 Keping, 2018 عنایت و همکاران، ۱۴۰۱	قانون‌مداری به این معناست که قانون اصل عالی در مدیریت سیاسی عمومی است که باید به وسیله مقامات دولتی و شهروندان که همگی در برابر قانون برابر هستند، رعایت شود. هدف فوری و نهایی قانون‌مندی، تنظیم رفتار شهروندان، مدیریت امور اجتماعی و حفظ نظم عادی در زندگی اجتماعی است، در حالی که هدف نهایی آن، حمایت از حقوق اساسی سیاسی شهروندان از جمله آزادی و برابری است. از این نظر، قانون‌مداری در مقابل حکومت انسان است، زیرا هم رفتار شهروندان را تنظیم می‌کند و هم رفتار دولت را محدود می‌سازد. قانون‌مندی از ابعاد برجسته دموکراسی در کشورها است. اهمیت حاکمیت قانون تا جایی است که معیار سنجش کشورها از جهات مختلف به شمار می‌آید. این که تا چه میزان قوانین در یک جامعه واقعی بوده و می‌توان به اجرای آن‌ها اطمینان داشت، با این شاخص ارزیابی می‌شود.	قانون‌مندی
Chen et al., 2023 Shafritz et al., 2022 Mansoor, 2021 Chen et al., 2023 رضایی و همکاران، ۱۴۰۱ اسدی و همکاران، ۱۳۹۹	پاسخ‌گویی، بر این باور استوار است که مقامات دولتی باید گوش شنیدن و اهمیت به صحبت‌های شهروندان را داشته باشند تا بازخورد شایسته و سریع در چارچوب قوانین و مقررات و فرآیندهای تصمیم‌گیری به آنان ارائه شود. در نظام‌های مردم‌سالار، سطح پاسخ‌گویی متوجه بخش عمومی است، که در آن نه تنها کارایی خدمات، بلکه مشروعیت سازمان‌های دولتی به طور مداوم پایش و مورد سوال قرار می‌گیرد. این اصل از حکمروایی خوب، نه تنها نهادهای دولتی، بلکه بخش خصوصی و سازمان‌های غیرانتفاعی و غیردولتی نیز باید به عموم مردم و ذینفعان خود، پاسخ‌گو باشند. در دولت پاسخ‌گو، ویژگی‌هایی نظیر مدیریت پاسخ‌گو و متعهد پاسخ‌گویی شهروندان و همراهی مسئولیت با قدرت نیز وجود دارد.	پاسخ‌گویی
Muchtar et al., 2023 Forsund, 2017 Cruz et al., 2013 رحمتی‌فر، ۱۴۰۱	کارایی به توان دستیابی به اهداف با حداقل هدررفت منابع اشاره دارد، در حالی که اثربخشی به میزان دستیابی به هدف مربوط می‌شود. به بیان دیگر، کارایی به درست انجام دادن کارها و اثربخشی به انجام دادن کارهای درست مرتبط است. رعایت سلسله‌مراتب، سرعت، استفاده از دانش روز و شایسته‌سالاری، از جمله شاخص‌های کارآمدی و هماهنگی با نظام سیاسی و اداری، تعامل و همکاری با جامعه و رعایت حقوق بشر، از قبیل شاخص‌های اثربخشی هستند. برای پیاده‌سازی این اصل در نهادهای دولتی، مقامات ابتدا باید قادر به تدوین برنامه‌های راهبردی منطبق با نیازهای واقعی جامعه باشند، زیرا این برنامه‌ریزی بر کارایی و اثربخشی دولت افزوده و به عنوان راهنما در هر وظیفه و کارکرد سازمانی عمل می‌کند.	کارایی و اثربخشی
Verwaeren & Nijstad, 2022 Hall et al., 2017 آل‌سیدغفور و نجف‌پور، ۱۴۰۲	مسئولیت‌پذیری، نوعی التزام به عمل یا واکنش فردی در موقعیت‌های مختلف بر پایه تقید به حقوق دیگران تعریف شده است. این مفهوم همچنین احساس تعهد و پایبندی به دیگران، تبعیت از قواعد و معیارهای اجتماعی و درک قواعد گروهی شکل‌یافته در ذهن و اثرگذار بر رفتارهای فرد را شامل می‌شود. این حس یک واقعیت در زندگی است که نتایج سودمند و سوگیری‌های شناختی بالقوه به همراه دارند. در مسئولیت‌پذیری، شخص گرایش مسئولانه دارد، برای فعالیت مسئولانه احساس شایستگی کرده، درباره فعالیت مسئولیت‌پذیرانه خود را مؤثر دانسته و اعمال مسئولانه انجام می‌دهد.	مسئولیت‌پذیری
Whyte & Dzisah, 2024 Handayani et al., 2023 حکمت‌نیا، ۱۴۰۰ قاسمی و همکاران، ۱۳۹۸	مشارکت عمومی، نه تنها یک فضیلت، بلکه یک وظیفه مدنی و نشانه‌ای از حکمروایی دموکراتیک و سالم و نیز بهترین راه توجه به افشار آسیب‌پذیر و در نگاهی جامع تضمین منافع عمومی است. اوکلی، برای تعریف مشارکت به بیان سه تفسیر از این مفهوم پرداخت که عبارت است از مشارکت به عنوان سهم داشتن، مشارکت به مثابه سازماندهی و مشارکت به عنوان توانمندسازی. همچنین، جیمز گلس مشارکت اجتماعی را فراهم‌سازی فرصت شرکت شهروندان در تصمیمات دولتی و فرآیندهای برنامه‌ریزی عنوان کرده است. باسری باور داشت که افزایش مشارکت جامعه محلی در بهبود عملکرد حکمرانی و دموکراتیزه کردن دولت محلی نقش اساسی ایفا می‌کند. جوامع محلی برای تعیین سرنوشت خود به مشارکت شهروندان نیازمند هستند به طوری که وقتی افراد همکاری و مشارکت را در این باره به طور واقعی مشاهده می‌نمایند، نواقص موجود را به نحو مطلوب‌تری پذیرا می‌شوند و سعی می‌کنند تا حامی سیاست‌ها و خط‌مشی‌های عمومی باشند.	مشارکت‌محوری



شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

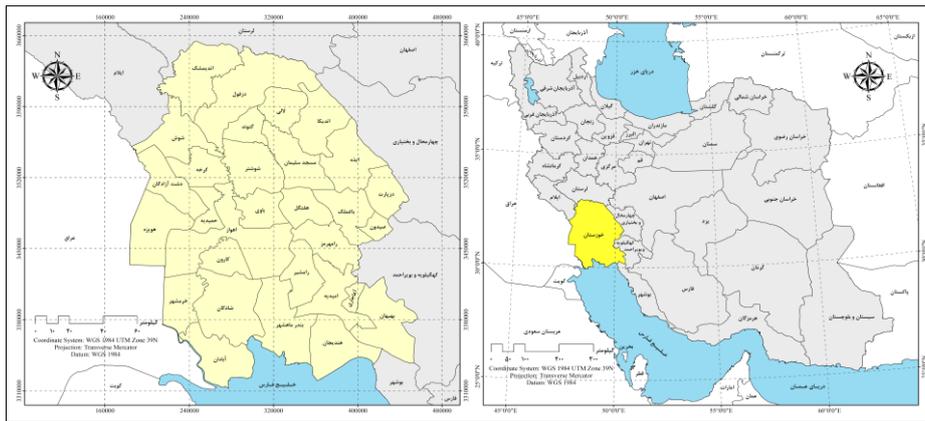
### روش پژوهش

رویکرد حاکم بر تحقیق، از حیث هدف‌گذاری در حوزه مطالعات کاربردی، از نظر روش‌شناسی و امکان کنترل متغیرها در مجموعه مقالات توصیفی و تحلیلی و به لحاظ طریقه گردآوری داده‌ها و قابلیت تممیم یافته‌ها به صورت اسنادی و پیمایشی انجام گرفته است. برای دستیابی به هدف و پاسخ‌گویی به پرسش‌های پژوهش، نخست از طریق شناسایی اسناد منطقه‌ای مرتبط با موضوع تحقیق در استان خوزستان حدود ۱۳۲ زیرمقوله از مفاد سند آمایش سرزمین استان، ۹۰ زیرمقوله از مضامین سند میراث فرهنگی و گردشگری استان، ۷۹ زیرمقوله از مضامین سند راهبردی انقلاب اقتصادی استان و ۳۹ زیرمقوله از مفاد سند طراحی الگوی مدیریت استان استخراج شد که با شاخص‌سازی ۳۴۰ زیرمقوله در هشت مقوله توصیف‌کننده اصول حکمروایی خوب استان قرار گرفتند (جدول ۲). هم‌راستا انتخاب شدن زیرمقوله‌ها در این پژوهش، با توجه به میزان تناسب با موضوع و در ادامه، نهایی شدن سؤال‌های پرسش‌نامه از طریق روایی محتوا انجام گرفت. هم‌چنین، قرار دادن زیرمقوله‌ها در مقوله‌های اصلی، با توجه به تعریف دقیق اهداف، شناسایی زیرمقوله‌ها از طریق کدگذاری باز، دسته‌بندی به وسیله کدگذاری محوری و ایجاد ساختار منطقی بین آن‌ها صورت گرفت. سپس، زیرمقوله‌ها در قالب سؤالات پرسش‌نامه با مقیاس پنج طیفی لیکرت بسیار زیاد (۵) تا بسیار کم (۱) پیاده‌سازی گردید. به منظور بررسی روایی ظاهری، پرسش‌نامه قبل از توزیع در اختیار خبرگان دانشگاهی جدا از اشکالات ویرایشی، نمایشی، نگارشی و امثال آن‌ها مورد بازبینی قرار گرفت. روایی محتوایی در قالب نظرخواهی از خبرگان و با تکمیل فرم‌های شاخص روایی محتوا و تعیین ضریب نسبی روایی محتوا از طریق نظرات پانزده نفر از جامعه علمی و نهادی شامل سه

تن از اعضای هیئت‌علمی، پنج نفر از دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی در گروه جغرافیای دانشگاه شهیدچمران اهواز و هفت نفر از آزمودنی‌ها به منظور افزودن و یا تعدیل پرسش‌ها انجام شد. فرم شاخص روایی محتوا نشان داد که همه سؤالات مربوط به زیرمقوله‌ها، سادگی، صراحت بیان و ارتباط با موضوعات را منعکس نمودند. مقدار این ضریب برای تمامی سؤالات بالاتر از ۰/۷۹ تعیین گردید. با توجه به این که ضریب نسبی روایی محتوا در کلیه پرسش‌ها میزانی بیش‌تر از ۰/۶۵ را نشان داد، هیچ یک از سؤالات حذف نگردید. پس از طراحی و بازبینی پرسش‌نامه، روند پاسخ‌گویی به آن‌ها، از طریق کارشناسان صورت گرفت. سنجه‌هایی که در شناسایی و انتخاب این گروه پرسش‌شوندگان مؤثر بودند، شامل تعداد کارشناسان، تخصص، تنوع، سابقه کار و تعهد به مشارکت در تکمیل پرسش‌نامه هستند (Liu et al., 2023: 3). از حیث تعداد کارشناسان هر چه تعداد شرکت‌کنندگان بیش‌تر باشد، بهتر است، زیرا تعداد بالای آنان، اثرات سوگیری انتخابی و تعصبی در جریان ارزیابی را کاهش می‌دهد (Lance & Vandenberg., 2014: 36). در مطالعه مبتنی بر نظرات خبرگان، تعداد کارشناسان نه تنها به هدف تحقیق، بلکه به تنوع جامعه هدف نیز بستگی دارد (Eltorai et al., 2023: 9). برخی مطالعات تعداد کارشناسان خبره در موضوعات خاص و نهادی را بین ۳۰ تا ۳۵ نفر پیشنهاد دادند (Suha & Sanam., 2023: 4). بنابراین، در این پژوهش جهت تکمیل پرسش‌نامه، یک مجموعه ۳۵ نفره مرکب از کارشناسان خبره در ادارات استان خوزستان را تشکیل داده شد. نحوه توزیع افراد در این مجموعه به تناسب ادارات استانی مورد هدف، به این صورت است که به اقتضای محتوای سؤالات پرسش‌نامه، سهم هر یک از هفت سازمان یعنی استانداری خوزستان، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان، سازمان جهاد کشاورزی استان، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی گردشگری استان و اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان، پنج نفر کارشناس تعیین شد. به منظور تعیین پایایی ابزار پرسش‌نامه، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید. این آماره به نسبت همه مقوله‌ها مقداری برابر با ۰/۹۹ را نشان داد که گویای تناسب سازگاری درونی و پایایی ابزار سنجش است. افزون بر این، از طریق آزمون ناپارامتریک شاپیرو ویلک، توزیع نرمال داده‌های مقوله‌ها با سطح اطمینان ۹۵ درصد بررسی شد. داده‌های کمی لازم برای تحلیل در پژوهش، که از طریق تکمیل پرسش‌نامه توسط کارشناسان ادارات استانی جمع‌آوری شده‌اند، با بهره‌گیری از روش‌های وزندهی مقوله‌ها نظیر CILOS، SOWIA، ENTROPY، CRITIC و FAHP و تکنیک‌های رتبه‌بندی تصمیم‌گیری چندشاخصه فازی مانند FTOPSIS، FARAS و FWASPAS، FELECTRE، FVIKOR و تحلیل شد. این روش‌ها برای شناسایی وضعیت اصول حکمروایی خوب روستایی در استان و ارزیابی موقعیت شهرستان‌ها از این منظر به کار گرفته شدند. همچنین، برای تحلیل روابط میان اصول حکمروایی خوب روستایی در سطح استان، از دو آزمون آماری همبستگی اسپیرمن و کندال استفاده گردید.

### محدوده مورد مطالعه

قلمرو جغرافیایی این مطالعه را شهرستان‌های استان خوزستان تشکیل می‌دهد. این استان، در محدوده ۴۷ درجه و ۴۱ دقیقه تا ۵۰ درجه و ۳۹ دقیقه طول شرقی نسبت به نصف‌النهار گرینویچ و ۲۹ درجه و ۵۸ دقیقه تا ۳۳ درجه و ۴ دقیقه شمالی نسبت به خط استوا در جنوب غربی ایران واقع شده که از سمت شمال با دو استان ایلام و لرستان، از شرق با چهارمحال و بختیاری و کهگیلویه و بویراحمد، از جنوب شرقی با بوشهر، از جنوب با خلیج فارس و از طرف غرب با کشور عراق هم‌مرز است. بر پایه آخرین تقسیمات اداری کشور، استان خوزستان از ۳۰ شهرستان، ۱۷ بخش، ۱۵۰ دهستان و ۴۱۰ روستای دارای سکنه تشکیل شده است. مساحت استان حدود ۶۴۰۵۵ کیلومتر مربع است که از این نظر مرتبه سیزدهم را در کشور دارد و وسیع‌ترین استان نیمه غربی تلقی می‌شود (مرکز آمار ایران، ۱۴۰۱). با توجه به سرشماری سال ۱۳۹۵، جمعیت استان برابر با ۴۷۱۰۵۰۹ نفر یا ۵/۹ درصد از جمعیت کل کشور بوده است. تراکم جمعیت استان در سال ۱۳۹۵ با هفتاد و چهار نفر در هر یک کیلومتر مربع نسبت به سال ۱۳۹۰، ۱/۴ درصد رشد داشته بود. نرخ رشد جمعیت طی این دوره حدود ۰/۷۷ درصد بود. همچنین، نواحی روستایی استان با جمعیتی برابر با ۱۱۵۱۵۹۶ نفر یا حدود ۵/۵ درصد از جمعیت روستایی کشور را تشکیل می‌دهد و با متوسط عواملی نظیر بعد خانوار ۴/۳۳ نفر، رشد سالانه جمعیت ۲/۴۱- درصد، متوسط اشتغال ۲۶/۹۵، متوسط نرخ مشارکت اقتصادی ۰/۴۷، ششمین استان در کشور از نظر فراوانی جمعیت روستایی شناخته می‌شود (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵).



شکل ۲. موقعیت محدوده مورد مطالعه منطبق بر آخرین تقسیمات کشوری

## نتایج

### توصیف خصوصیات پرسش‌شوندگان و مقوله‌ها

توزیع ویژگی‌های فردی پاسخگویان نشان داد، فراوانی گروه‌های سنی کارشناسان در چهار دسته قابل تعریف بوده که به ازای دسته پایین‌تر از ۳۰ سال حدود ۲ نفر یا ۵/۷ درصد، در دسته بین ۳۱ تا ۴۰ سال تعداد ۱۷ نفر یا ۴۸/۶ درصد، برای دسته ۴۱ تا ۵۰ سال حدود ۱۳ نفر یا ۳۷/۱ درصد و به نسبت دسته ۵۱ سال به بالا نیز حدود ۳ نفر یا ۸/۶ درصد اختصاص یافت. در ادامه براساس فراوانی جنسیت از کل پاسخ-دهندگان تعداد ۱۹ نفر یا ۵۴/۳ درصد مرد و حدود ۱۶ نفر یا ۴۵/۷ درصد زن بودند. افزون بر این، از نظر سطح تحصیلات تعداد ۱۱ نفر یا ۳۱/۴ درصد از پرسش‌شوندگان دارای مدرک کارشناسی، ۱۸ نفر یا ۵۱/۴ درصد دارای کارشناسی ارشد و تعداد ۶ نفر یا ۱۷/۲ درصد دارای مدرک دکتری هستند. از نظر سمت پاسخگویان، ۱۱ نفر یا ۳۱/۴ درصد با عنوان مدیر و تعداد ۲۴ نفر یا ۶۸/۶ درصد با عنوان کارشناس مشغول به فعالیت بودند. برای توصیف مقوله‌های تحقیق، آماره میانگین به نسبت هر یک از مقوله‌ها استخراج گردید. با دسته‌بندی مقادیر این آماره، مقوله‌های حکمروایی خوب روستایی در دو طبقه با ارزش‌های بالا و پایین قرار گرفتند. به این شکل که در طبقه با مقادیر بالای میانگین به ترتیب اجماع‌گرایی، شفافیت‌طلبی، عدالت‌گستری و مشارکت‌محوری، مقادیر بین ۲/۹۰ تا ۲/۷۹ را سهم شدند. افزون بر این، در طبقه مقادیر پایین میانگین، با رعایت ترتیب کارایی و اثربخشی، قانون‌مندی، مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی، امتیازات بین ۲/۷۵ تا ۲/۷۱ را به خود اختصاص دادند. با توجه به آن که آماره میانگین مقوله‌ها، بر پایه نظرات کارشناسان از مقدار متوسط طیف لیکرت، یعنی سه پایین‌تر بوده، بنابراین وضعیت عمومی مقوله‌ها برای شهرستان‌های استان خوزستان ضعیف ارزیابی شد. در حقیقت، جهت‌گیری راهبردی باید در چارچوب تقویت نقاط قوت و بهره‌گیری از فرصت‌های کنش‌گری ذی‌نفع حکمروایی خوب روستایی تنظیم گردد. برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌های مقوله‌های حکمروایی خوب روستایی در استان خوزستان، از آزمون شاپیرو ویلک استفاده شد. نتایج این بخش نشان داد که در آماره آزمون و سطح معناداری به ترتیب مقوله‌های قانون‌مندی با ۰/۹۷ و ۰/۵۶، عدالت‌گستری با ۰/۹۶ و ۰/۳۴، مسئولیت‌پذیری با ۰/۹۶ و ۰/۲۵ و شفافیت‌طلبی با ۰/۹۵ و ۰/۲۰، بیش‌ترین مقادیر را کسب کردند. مضاف بر این، به ترتیب مقوله‌های مشارکت‌محوری با ۰/۹۵ و ۰/۱۴، کارایی و اثربخشی با ۰/۹۴ و ۰/۱۰، اجماع‌گرایی با ۰/۹۴ و ۰/۰۷ و پاسخ‌گویی با ۰/۹۳ و ۰/۰۵، کم‌ترین مقادیر را دریافت نمودند. با توجه به نتایج مورد اشاره، تمامی مقوله‌های حکمروایی خوب روستایی سطح معنی‌داری بالای ۰/۰۵ را نشان دادند. بنابراین، می‌توان گفت که داده‌های مقوله‌های پژوهش از توزیع نرمال برخوردار هستند.

### تعیین ضرایب مقوله‌ها

این مطالعه، برای شناخت وضعیت مقوله‌های حکمروایی خوب روستایی در استان از روش‌های تحلیل سلسله‌مراتبی فازی<sup>۱</sup>، کریتیک<sup>۲</sup>،

1. Fuzzy Analytic Hierarchy Process (FAHP)
2. Criteria Importance through Intercriteria Correlation (CRITIC)

کیلوس<sup>۱</sup>، ساویا<sup>۲</sup> و آنتروپی<sup>۳</sup> استفاده شد. پس از مرحله استخراج ضرایب اولیه مقوله‌ها از طریق روش‌های وزن‌دهی، برای دستیابی به نتیجه واحد، ضرایب نهایی مقوله‌ها از طریق میانگین وزنی تعیین شدند. یافته‌های در این بخش نشان از آن دارد که مقوله‌های کارایی و اثربخشی، قانون‌مندی، مشارکت‌محوری و عدالت‌گستری با دریافت امتیازات بین ۰/۱۴ تا ۰/۱۳، و نیز مقوله‌های مسئولیت‌پذیری، شفافیت‌طلبی، پاسخ‌گویی و اجماع‌گرایی با اخذ مقادیر بین ۰/۱۲ تا ۰/۱۱، به ترتیب بیش‌ترین و کم‌ترین اوزان را کسب کردند.

جدول ۲. ضرایب اولیه و نهایی مقوله‌های حکمروایی خوب روستایی

مقوله‌ها	تحلیل سلسله‌مراتبی فازی	کریتیک	کیلوس	سوایا	آنتروپی	ضریب
اجماع‌گرایی	۰/۰۵۴۶	۰/۱۱۴۴	۰/۱۱۳۲	۰/۱۳۱۴	۰/۱۲۴۳	۰/۱۰۷۶
شفافیت‌طلبی	۰/۰۶۸۱	۰/۱۳۳۷	۰/۱۳۷۸	۰/۱۲۵۱	۰/۱۲۵۱	۰/۱۱۵۷
عدالت‌گستری	۰/۱۶۷۹	۰/۱۲۰۴	۰/۱۲۹۹	۰/۱۲۴۹	۰/۱۲۴۹	۰/۱۳۰۶
قانون‌مندی	۰/۲۰۳۲	۰/۱۱۷۲	۰/۱۲۰۹	۰/۱۳۴۸	۰/۱۲۴۸	۰/۱۳۷۷
کارایی و اثربخشی	۰/۱۸۹۴	۰/۱۳۶۰	۰/۱۲۰۸	۰/۱۲۵۱	۰/۱۲۵۱	۰/۱۴۱۵
مسئولیت‌پذیری	۰/۰۹۱۷	۰/۱۲۸۳	۰/۱۳۳۲	۰/۱۲۵۳	۰/۱۲۵۳	۰/۱۲۰۷
مشارکت‌محوری	۰/۱۴۳۴	۰/۱۲۹۹	۰/۱۴۱۷	۰/۱۲۵۴	۰/۱۲۵۴	۰/۱۳۱۸
پاسخ‌گویی	۰/۰۸۱۷	۰/۱۲۱۱	۰/۱۰۳۵	۰/۱۲۵۱	۰/۱۲۵۱	۰/۱۱۴۴

جدول ۳. زیرمقوله‌های حکمروایی خوب روستایی به همراه بارهای عاملی

مقوله	مقادیر بار عاملی زیرمقوله‌ها
توانمندی	عزم جدی نهادهای دولتی و حاکمیتی برای پشتیبانی از توسعه زیرساخت‌ها و تسهیلات عمومی: ۰/۸۷۷، برخورداری از اختیارات مدیریتی جهت ایجاد هماهنگی و پیشبرد امور توسعه: ۰/۸۶۲، وجود تنوع فرهنگی و زبانی و مشابهت‌های دینی و مذهبی: ۰/۹۴۵، تفاهم و سازگاری قومی و طایفه‌ای: ۰/۸۲۶، تکمیل شبکه سلسله‌مراتبی جاده‌ای روستایی در انطباق با طرح منظومه روستایی: ۰/۷۶۳، توسعه چارچوب‌های هدایت فعالیت‌ها در فضای جغرافیایی استان در انطباق با حفظ و بهبود محیط‌زیست: ۰/۸۳۳، تناسب مصوبات شورای برنامه‌ریزی با وضعیت استان و تصمیم‌گیری در مورد بهبود فرآیندها و حل مشکلات: ۰/۴۷۳، کاهش مداخلات و تصمیم‌گیری‌های ملی: ۰/۸۳۸، کاهش نفوذ گروه‌های فشار و گروه‌های خارج از سازمان بر روند و اولویت اجرای برنامه‌ها و اقدامات توسعه‌ای: ۰/۸۲۴، تمرکز و آشنایی کافی مدیران و کارشناسان با وظایف و مأموریت‌های سازمانی: ۰/۸۴۸، هماهنگی بین‌بخشی و فعالیت ستادها و وجود الزام قانونی برای آن: ۰/۸۳۸، هماهنگی وظایف، مسئولیت‌ها، تصمیم‌گیری‌ها و رفع اختلافات و تضادهای سازمانی: ۰/۸۴۷، کاهش تشتت و تداخل در تصمیمات و مداخلات مدیریت منطقه‌ای با مدیریت بخشی: ۰/۷۳۶، همکاری و وحدت رویه در مدیریت و توسعه: ۰/۶۲۹، کاهش مداخله افراد و نهادهای قدرت و جلوگیری از انحراف در تهیه و اجرای برنامه توسعه: ۰/۷۷۸، هماهنگی در انتظارات مدیران و درک نسبی مشترک از برنامه توسعه: ۰/۶۷۶، درک و فهم درست و دقیق مجریان از اهداف برنامه‌ها و پروژه‌ها: ۰/۶۸۴، برخورداری از اعتماد عمومی و بین‌سازمانی: ۰/۹۳۱، تطبیق ساختار طراحی شده با مأموریت‌های مطلوب قابل تعریف برای نظام مدیریت منطقه‌ای استان با رویکرد استقرار تدریجی: ۰/۷۹۰، تعریف سطوح راهبردی، پشتیبانی و عملیاتی و تطبیق ساختار پیشنهادی مدیریت منطقه‌ای استان بر مبنای این سطوح: ۰/۸۵۲، جلوگیری از دوباره‌کاری، موازی‌کاری و رفع و اجتناب از همپوشانی اقدامات دستگاه‌های اجرایی: ۰/۸۳۵، تقویت باورها و ارزش‌های فرهنگی، زودن ناهنجاری‌های فرهنگی و برقراری امنیت اجتماعی: ۰/۸۵۳.
غیرسیاسی و غیرامنیتی نسبت به امور اقتصادی، عمرانی و مدیریتی: ۰/۸۹۷، ارتباط روشن و شفاف بین جایگاه مطالعات آمایش استان با فرآیندهای مدیریتی: ۰/۸۱۶، توجه به آمایش در تدوین برنامه توسعه: ۰/۹۲۶، توجه جدی به کلیه ظرفیت‌ها و امکانات فضایی نظیر محیطی، انسانی و نهادی مناطق: ۰/۸۲۶، بهره‌مندی یا ارائه تعریف در مورد الزامات نهادی و قانونی تحقق برنامه آمایش: ۰/۸۹۵، اهتمام به مدیریت بحران و پدافند غیرعامل در تهیه و اجرای برنامه توسعه: ۰/۸۸۳، تعلق و عرق ملی و تمایل به ماندگاری در روستاها: ۰/۸۷۷، رضایت و امید به زندگی روستاها: ۰/۶۶۷، اهتمام به سرمایه اجتماعی در روستاها: ۰/۶۹۶، اهتمام به کاهش روند تخلیه روستاها و افزایش نسبت روستائیشینی: ۰/۷۶۱، توجه به توان‌های طبیعی در حوزه‌های مختلف: ۰/۸۰۹، توجه جدی به توانمندی‌های انسانی و فرهنگی: ۰/۷۱۶، برخورداری از موقعیت ویژه جغرافیایی: ۰/۹۳۲، شفافیت در اداره امور منطقه‌ای و پاسخ‌گویی مدیران منطقه به شهروندان و مراجع قانونی: ۰/۶۹۵، توجه به منطقه و مدیریت آن به عنوان یک پدیده اجتماعی و یک کل نظام‌مند: ۰/۹۰۰، توجه به مدیریت منطقه‌ای مبتنی بر نگرش سیستمی، فرآیندی و اصولی با توجه به پیوستگی و وابستگی اجزا: ۰/۸۲۲، تعریف و تعیین قلمرو و محدوده عمل اجزای مدیریت منطقه‌ای: ۰/۸۶۴، تلاوم حیات تالاب‌ها و دریاچه‌ها: ۰/۵۹۰، تعیین روش‌های مناسب آبیاری در مناطق مختلف: ۰/۶۷۵، تسریع در احیا و توسعه باغات: ۰/۷۵۴، تعیین نیازهای آبی کشت در مناطق مختلف: ۰/۸۰۲، ارائه تصویر روشن و مشخص استان به عنوان یک مقصد گردشگری در کشور: ۰/۶۳۰.	

1. Criterion Impact Loss (CILOS)

2. Subjective & Objective Weight Integrated Approach (SOWIA)

3. Entropy

مقاله	مقادیر بار عاملی زیرمقاله‌ها
عبیات کبک	<p>شیب و توپوگرافی مناسب برای انجام فعالیت‌های متنوع و بالقوه کشاورزی و غیرکشاورزی: ۰/۹۵۶، عبور رودخانه‌های پرآب از داخل استان و ایجاد بسترهای مناسب برای فعالیت‌های اقتصادی و ساختارهای سکوتی، کالبدی و فضای: ۰/۹۶۳، برخورداری از منابع طبیعی مناسب برای توسعه کشاورزی همراه با اقلیم گرم جنب استوایی جهت تولید محصولات غیر فصلی: ۰/۹۵۴، وسعت بهره‌برداری‌های کشاورزی و امکان چند بار کشت و تولید محصولات: ۰/۹۳۹، برخورداری از شهرک‌های صنعتی با دسترسی به شبکه‌های حمل‌ونقل جاده‌ای و شبکه گازرسانی: ۰/۹۳۱، برخورداری از دانش تخصصی، علمی و تکنولوژی به واسطه حضور صنایع: ۰/۹۲۵، برخورداری استان از نقاط ثقل جمعیتی در نیمه غربی کشور: ۰/۹۵۴، دسترسی به سواحل و آب‌های بین‌المللی و مرزهای خارجی: ۰/۹۲۵، دسترسی به مناطق استراتژیک مرزی و بندری در استان جهت ایجاد و توسعه شبکه حمل‌ونقل با کشورهای همسایه: ۰/۹۵۵، فاصله جهت دسترسی به فرودگاه‌های داخلی و بین‌المللی: ۰/۹۲۵، فاصله جهت دسترسی به شبکه حمل‌ونقل ریلی درون استانی: ۰/۹۵۴، برخورداری از بازار بزرگ درون استانی در بخش کشاورزی و صنایع پیشرو: ۰/۹۰۰، دسترسی نسبی و یکسان تمام نقاط به مرکزیت: ۰/۹۵۲، تعادل‌های ساختاری در توزیع جغرافیایی منابع طبیعی: ۰/۹۳۸، برخورداری از اقلیم مناسب برای افزایش فعالیت‌های اقتصادی و کاهش مصرف انرژی: ۰/۸۸۵، تعادل‌ها در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و کالبدی: ۰/۹۰۶، توازن نسبی فعالیت و سکونت و کاهش تمرکز یا پراکندگی و گسستگی سکونتگاه‌ها در مناطق مختلف: ۰/۹۱۵، تفکیک آب‌های سطحی برای مصرف کشاورزی، صنعتی و شرب و کاهش آلودگی این منابع در پایین‌دست برای مصارف مختلف: ۰/۸۲۵، استفاده بهینه از منابع آب‌های سطحی: ۰/۸۶۱، برخورداری از توسعه صنایع پایین‌دست صنایع فولاد و خوشه‌های صنعتی: ۰/۸۵۰، اشتغال افراد بومی و استفاده اندک از نیروهای غیربومی: ۰/۸۴۲، توازن در توسعه شبکه‌های حمل‌ونقل برای مناطق مختلف: ۰/۹۵۱، بهره‌مندی از کریدورهای آزادراهی و بزرگراهی قابل قبول و کاهش تراکم ترافیک در مسیرها: ۰/۹۳۰، برخورداری از شبکه‌های آبیاری در بخش کشاورزی: ۰/۷۶۳، برخورداری از صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات کشاورزی: ۰/۸۰۶، دسترسی به بازارهای جهانی از طریق مرزهای زمینی و آبی: ۰/۹۴۶، برخورداری از بازار بزرگ محصولات کشاورزی و صنعتی در سواحل خلیج فارس و کشورهای همسایه: ۰/۹۳۷، برخورداری از میراث فرهنگی متنوع: ۰/۹۴۶، برخورداری از جاذبه‌های طبیعی، مناطق حفاظت‌شده و پناهگاه حیات وحش: ۰/۹۲۵، برخورداری از تنوع گیاهی مطلوب در تالاب‌ها و دریاچه‌ها: ۰/۹۲۹، پرورش و تولید انواع گل و گیاهان تزئینی در سطح استان: ۰/۸۹۶، دسترسی به مناطق آزاد از طریق شبکه‌های حمل‌ونقل جاده‌ای و راه‌های آب بین‌المللی در استان: ۰/۹۵۴، اهتمام دستگاه‌های دولتی به استفاده و جذب نیروی کار جوان بومی در بخش‌های صنعتی و تولیدی برای جلوگیری از مهاجرفرستی استان: ۰/۸۱۹، تخصیص اعتبارات مالی برای عمران و توسعه استان: ۰/۹۳۶، استفاده از ظرفیت میراث فرهنگی استان از طریق تعریف بسته‌های فرصت‌های سرمایه‌گذاری: ۰/۸۹۲، استفاده از ظرفیت‌های بوم‌گردی، ژئوتوریسم و آگروتوریسم استان: ۰/۹۲۱، تعادل بخشی نسبت به ارائه خدمات آموزشی و بهداشتی در مناطق مختلف استان: ۰/۸۵۳، استقرار بهینه پایانه‌های حمل‌ونقل جاده‌ای و ریلی به تناسب مراکز یا پهنه‌های شهرستان‌ها: ۰/۸۸۳، سرمایه‌گذاری برای بهره‌برداری متناسب با ظرفیت‌های منابع طبیعی و فرهنگی در قلمروهای استان: ۰/۹۱۳، سرمایه‌گذاری، تولید و اشتغال بین مناطق برای کاهش فقر و عدم تعادل بین مناطق استان: ۰/۹۲۳، کاهش عدم تعادل بین مناطق شهری و روستایی استان: ۰/۷۸۲، بهبود توازن جمعیت مناطق با ایجاد توان رقابتی متوازن در استان: ۰/۸۸۲، رشد اقتصادی، بهبود تولید و درآمد سرانه استان: ۰/۸۴۶، تخصیص بهینه سرمایه‌گذاری، تولید و اشتغال بین بخش‌ها با هدف ثبات اقتصادی همراه با کاهش نرخ تورم و بیکاری: ۰/۹۰۴، برخورداری از منابع مالی لازم برای تحقق آمایش: ۰/۸۹۹، کاهش فقر و محرومیت در مناطق مختلف: ۰/۸۱۰، رشد سالانه جمعیت روستایی: ۰/۸۳۴، توازن نسبی برای تمرکز جمعیت در مناطق سکونتگاهی: ۰/۹۱۱.</p>
عبیات سیر	<p>برخورداری از فضاهای آموزشی و درمانی مناسب: ۰/۸۸۸، تحصیل در مقاطع بالاتر جوانان: ۰/۸۵۴، تعادل فضایی نسبی در توزیع سکونتگاه‌ها: ۰/۸۹۸، نقش اقتصاد آبی و دسترسی به آب‌های آزاد در ارتقای سطح توسعه: ۰/۸۲۵، برخورداری از سد‌ها و آب‌بندها و امکان استفاده چندمنظوره از آن‌ها برای توسعه بخش‌های مختلف: ۰/۸۵۲، استفاده بهینه از منابع قابل توجه خاک و پوشش گیاهی: ۰/۸۶۲، وجود نخلستان‌های وسیع و قابلیت چشم‌گیر توسعه فعالیت‌های کشاورزی و صنایع جانبی: ۰/۹۳۵، دسترسی به نیروگاه‌های بزرگ زیست‌سوختی، برق آبی و خورشیدی و قابلیت احداث نیروگاه‌های جدید تولید برق: ۰/۹۵۷، برخورداری از ذخایر با ارزش آبزیان و ناوگان صیادی و مجتمع‌های بزرگ پرورش ماهی و میگو: ۰/۹۲۲، برخورداری از مجتمع‌های دامپروری: ۰/۹۲۳، برخورداری از عرصه‌های مستعد کشت علوفه و واحدهای بزرگ کشت و صنعت نیشکر: ۰/۹۲۸، برخورداری از مراکز آموزش عالی و نیروهای متخصص در بخش کشاورزی: ۰/۹۴۴، وجود تالاب‌ها و دریاچه‌ها: ۰/۹۳۵، دسترسی به فعالیت‌ها و امکانات تفریحی و سرگرمی موجود در محیط‌های طبیعی، آبی، تالابی و ساحلی: ۰/۹۵۲، وجود بازارچه‌های محلی و مرزی مؤثر در بازاریابی و تجاری‌سازی محصولات: ۰/۸۹۲، برخورداری از میراث فرهنگی و جاذبه‌های تاریخی، زبارتی و دفاع مقدس: ۰/۹۴۱، برخورداری از فرهنگ‌ها و قومیت‌های متنوع: ۰/۹۳۵، مدیریت بهینه اموال و منابع عمومی: ۰/۹۲۶، پوشش کامل صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران: ۰/۹۴۱، تأمین آب شرب سالم و کافی: ۰/۸۵۵، برخورداری از قابلیت‌ها و ظرفیت‌های صنعتی، کشاورزی و گردشگری: ۰/۹۶۰، رعایت الگوی کشت بهینه در راستای بهره‌برداری بهینه و اقتصادی از منابع آب: ۰/۸۶۲، تأمین حبابه تالاب‌ها، دریاچه‌ها و رودخانه‌ها: ۰/۹۰۷، پوشش تلفن ثابت در روستاهای با قابلیت گردشگری: ۰/۹۱۷، برخورداری از علائم راهنما و اطلاعات سفر در جاده‌ها: ۰/۹۰۶، برخورداری از ناوگان حمل‌ونقل جاده‌ای مناسب: ۰/۸۶۹، برخورداری مسیرهای گردشگری از استراحتگاه‌ها، پارکینگ‌ها و جایگاه‌های خدمات رفاهی بین جاده‌ای: ۰/۸۴۵، وجود نهادهای مختلف سرمایه‌گذار در امر ایجاد و توسعه زیرساخت‌های عمومی: ۰/۹۳۳، ورود و خروج گردشگران با ناوگان حمل‌ونقل هوایی: ۰/۸۷۴، برخورداری روستاها از تسهیلات زیربنایی کافی: ۰/۹۰۳، برخورداری روستاهای از دفاتر فناوری اطلاعات و ارتباطات: ۰/۹۰۱، گستردگی خدمات عمومی در روستاها: ۰/۸۳۰، کفایت و کیفیت خدمات بهداشتی و درمانی: ۰/۸۲۰.</p>

مقاله	مقادیر بار عاملی زیرمقوله‌ها
قانون‌مندی	<p>نبود محدودیت از حیث وجود دشت‌های ممنوعه و بحرانی و امکان مدیریت و برداشت بهینه آب زیرزمینی: ۰/۸۸۸، مقاومت و اتخاذ تدابیر در برابر تغییر و تبدیل کاربری اراضی روستایی و کشاورزی به عرصه‌های تفریحی و شخصی: ۰/۸۳۶، اتخاذ تدابیر لازم برای کاهش یا رفع مشکل آلودگی هوای ناشی از سوزاندن مزارع نیشکر و شلتوک: ۰/۸۰۳، محدودیت در پذیرش صنایع آلاینده جدید: ۰/۸۷۲، برنامه‌ریزی براساس مسائل اولویت‌دار و کاهش برنامه‌ریزی‌های موضوع محور و بخشی: ۰/۹۰۵، برخورداری از سازوکار شناسایی مسائل و اولویت‌های اصلی مردم: ۰/۸۶۸، برخورداری از رویکرد برنامه‌ریزی از پایین به بالا و اصلاح اهداف و راهبردهای کلان براساس آن: ۰/۷۲۲، به کارگیری قوانین پشتیبان جذب منابع و ظرفیت‌های درون و برون استانی در راستای توسعه: ۰/۸۶۵، وجود نظام یکپارچه و همه‌جانبه برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و مدیریت توسعه سرزمینی: ۰/۸۵۸، برخورداری از سازوکار در مورد پیش و زمان‌بندی اجرای مراحل مختلف برنامه توسعه: ۰/۷۶۵، ارزیابی اثرات اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی سیاست‌های مختلف: ۰/۷۹۳، برخورداری از نگاه غیرمقطعی و استمرار در برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌های توسعه: ۰/۷۳۳، برخورداری از سازوکار بازنگری و بروزرسانی برنامه آمایش و روش‌های اجرای آن: ۰/۷۸۵، استفاده از ابزارها و سازوکارهای منسجم و نهادهای مسئول در ارزیابی و نظارت بر عملکرد و فرآیندهای آمایش: ۰/۸۴۴، برخورداری از سازوکار پیش و بهبود فرآیندها و پیامدهای نظام برنامه‌ریزی: ۰/۸۵۷، برنامه‌ریزی و تأمین منابع مالی از داخل استان و عدم وابستگی به مرکز: ۰/۸۶۳، برخورداری بخش خصوصی و تعاونی از سازوکارهای لازم برای مدیریت منطقه‌ای: ۰/۷۴۷، وجود سیستم جامع داده‌ها و اطلاعات توسعه: ۰/۹۲۹، برخورداری از مطالعات آمایشی: ۰/۹۲۸، اعمال سیاست‌ها و زمینه‌های انگیزشی برای کاهش مهاجرت نیروی متخصص: ۰/۷۸۳، اتخاذ تدابیر و اقدامات لازم برای کاهش آسیب‌پذیری سکونتگاه‌ها در برابر بلایای طبیعی: ۰/۶۳۵، اتخاذ سیاست‌ها برای جلوگیری از شور شدن آب و خاک: ۰/۷۳۱، توجه به سیاست‌های کلان و قوانین کشور در اجرای مأموریت‌های منطقه‌ای: ۰/۹۱۵، اداره امور منطقه‌ای با رویکرد توسعه پایدار: ۰/۸۰۹، وجود ساختار مناسب برای مدیریت منطقه‌ای: ۰/۹۱۳، رعایت اصول هماهنگی، اهداف، سلسله‌مراتب، تخصص، وحدت، نظارت، تناسب اختیارات و مسئولیت‌ها، انصاف‌پذیری و کارآمدی در نظام مدیریتی: ۰/۸۳۰، اتخاذ تدابیر و اقدامات ضروری برای جلوگیری از ایجاد یا گسترش آلودگی منابع آب، خاک و هوا: ۰/۸۰۶، توجه به مسائل و ملاحظات زیست‌محیطی در تدوین و اجرای طرح‌ها: ۰/۸۰۳، ارتقای شاخص‌های زیست‌محیطی و کنترل و محافظت از منابع طبیعی: ۰/۸۱۹، الزام بهره‌برداران و تخریب‌کنندگان منابع طبیعی به بازسازی منابع تخریب‌شده: ۰/۷۵۶، تسری قوانین رسمی کشور در بین اقوام به جای حاکمیت قوانین عرفی قومیت‌ها: ۰/۹۲۸، تهیه طرح بیابان‌زدایی مبتنی بر کانون‌های بحرانی فرسایش و کنترل شن‌های روان: ۰/۹۰۲، انجام مطالعات برنامه‌ریزی برای افزایش اراضی آبی و تولید در واحد سطح و به‌زراعی: ۰/۸۸۹، تهیه طرح جامع فضای سبز: ۰/۹۱۵، انجام مطالعات امکان‌سنجی و جامعی اجرای طرح‌های صنعتی: ۰/۸۷۶، الزام صنایع به استفاده از سامانه‌های کاهش و کنترل آلاینده‌ها و تجهیزات پایشی: ۰/۷۹۰، برنامه‌ریزی برای تأمین منابع و مواد اولیه صنایع کوچک: ۰/۹۱۹، بازنگری در طرح‌های انتقال آب بین حوضه‌ها براساس اصول آمایش سرزمین و توسعه پایدار: ۰/۸۵۵، تهیه طرح‌های مدیریت منابع طبیعی و محیط‌زیست: ۰/۹۰۷، توقف طرح‌ها و پروژه‌های فاقد مطالعات محیطی: ۰/۸۸۱، تهیه مطالعات توسعه و آمایش مناطق مرزی و محروم: ۰/۸۹۴، تدوین برنامه بازسازی و توسعه مناطق جنگی در راستای طرح آمایش: ۰/۸۹۱، تدوین و اجرای طرح‌های توسعه امکان اقامتی در مناطق پرچابده: ۰/۸۰۵، اتخاذ تدابیر لازم برای کاهش تخریب محوطه‌های فرهنگی و نابودی منابع طبیعی: ۰/۸۶۲.</p>
کارایی و بهره‌دهی	<p>نقش استخراج و پالایش منابع نفتی در توسعه شبکه‌های حمل‌ونقل زمینی: ۰/۹۶۷، مطلوبیت درجه صنعتی: ۰/۸۹۲، حضور تولیدات کشاورزی و صنعتی در بازار گسترده ملی همراه با دسترسی به شبکه ارتباطی فرا استانی: ۰/۹۲۶، کارکرد شبکه ریلی در حمل بار و جابجایی مسافر: ۰/۹۳۳، کاهش اثرگذاری بخش نفت در توسعه اقتصادی و اجتماعی: ۰/۸۱۲، کارایی مدیریت بحران در بخش مخاطرات محیطی: ۰/۷۳۹، کارایی نظام مدیریت در ایجاد هماهنگی‌های بین‌بخشی، تجهیز منابع مالی و کاهش عدم تعادل‌ها: ۰/۸۳۹، گسترش فضایی بازارها نظیر بازارهای تأمین نهاده‌ها و محصولات: ۰/۹۱۳، توان جذب و انتقال فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات: ۰/۹۰۵، توسعه صنایع فرآوری محصولات زراعی، باغی، دامی و شیلات در مقایسه با تولیدات کشاورزی: ۰/۸۰۸، کیفیت و کارایی زیرساخت‌ها، تأسیسات و تسهیلات گردشگری: ۰/۸۰۸، توان ارائه خدمات بهداشتی و بیمارستانی برای مسافران خارجی: ۰/۸۶۲، قابلیت در کنترل تغییرات اقلیمی و استحصال نزولات جوی: ۰/۷۸۵، التیام و بهبود شرایط اقتصادی، کالبدی و اجتماعی ناشی از وقوع جنگ تحمیلی: ۰/۸۷۰، کارایی سیستم مدیریت و دفع پسماندهای خانگی، صنعتی و کشاورزی: ۰/۷۷۸، تناسب راندمان آبیاری و تولید کشاورزی: ۰/۷۷۶، تناسب راندمان تولید و ارزش افزوده کشاورزی: ۰/۷۵۷، ایجاد و گسترش نواحی صنعتی برای پذیرش صنایع مناسب هر منطقه: ۰/۸۷۸، اهمیت وجود منطقه آزاد و نقاط مناسب بندری برای گسترش واحدها و نواحی صنعتی: ۰/۸۶۶، توسعه شبکه‌های زیربنایی مناسب در نواحی صنعتی: ۰/۸۷۲.</p>
کارایی و بهره‌دهی	<p>توسعه اکوتوریسم با بهبود زیرساخت‌ها و اقامتگاه‌های بوم‌گردی: ۰/۸۶۲، خدمت‌رسانی به روستاها برای ممانعت از مهاجرت به شهرهای اطراف: ۰/۸۵۵، توسعه محورهای ارتباطی با کشورهای همسایه برای تسهیل صادرات محصولات و تردد مسافران: ۰/۸۲۴، گسترش بازارهای اقتصادی از طریق باز کردن دایره انتخاب در تولید بازاریابی و مصرف: ۰/۸۶۹، دستیابی به جایگاه برتر در کشاورزی: ۰/۹۰۴، کارایی نظام مدیریتی و قضایی در حل مشکلات و نزاع‌های قومیتی و قبیله‌ای موجود: ۰/۹۲۳، به کارگیری منابع غیردولتی در برنامه‌ریزی توسعه نظیر منابع نهادهای حاکمیتی، مردمی، خصوصی و تعاونی: ۰/۸۶۸، اهتمام به تقلیل کار گروه‌های تخصصی و اعضای آن‌ها و کاهش مشکلات در تعامل و تصمیم‌گیری: ۰/۸۹۸، کارآمدی و اثربخشی نظام مدیریتی: ۰/۷۶۵، ثبات در نظام تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری: ۰/۸۱۹، وجود نظام کارآمد برای پیش و مدیریت کیفیت اجرای برنامه توسعه: ۰/۸۱۱، تبدیل تجارب به مدیریت دانش: ۰/۸۲۱، تاب‌آوری برابر گرمای شدید و فصل گرما و بارندگی اندک: ۰/۸۳۷، توانمندی مدیریت و برنامه‌ریزی گردشگری: ۰/۸۶۰، امکان کاشت و برداشت سه نوبت محصولات کشاورزی: ۰/۸۷۸، تولید انواع صنایع دستی نظیر فرآورده‌های گیاهی، وسایل فلزی، محصولات پوستی، پارچه‌ای و دست‌بافتنی: ۰/۸۲۴، تفکیک امور محلی از ملی و واگذاری مسئولیت‌ها و اختیارات مربوط به امور محلی به مدیر منطقه‌ای: ۰/۹۴۹، ارتقای ظرفیت‌ها و توان‌های سرزمینی: ۰/۸۳۳، تقویت مدیریت علمی و بهره‌بردارانه بهینه از اکوسیستم‌های آبی: ۰/۸۲۶، استقرار سازوکارهای نهادی شفاف، مشارکت‌پذیر، مستقل و پاسخگو برای اداره مطلوب و مناطق با تنظیم و بازتوزیع وظایف، مأموریت‌ها و نقش‌ها: ۰/۸۱۹، توان مدیریت منابع آب سطحی و توسعه بهره‌برداران از منابع آب زیرزمینی: ۰/۸۸۱، افزایش توانمندی‌های علمی، فنی و تخصصی نیروی انسانی: ۰/۸۷۴، جذب و نگهداشت نیروی انسانی متخصص و با انگیزه: ۰/۸۱۶، ارتقای سطح کمی و کیفی پرسنل نیروی انتظامی: ۰/۸۸۹، توسعه، تجهیز و ارتقای سطح گمرکات و ادارات پست: ۰/۸۲۰، تقویت شبکه اینترنت: ۰/۹۱۵، ایجاد و توسعه قطب‌های گردشگری: ۰/۸۹۵، کیفیت ناوگان حمل‌ونقل هوایی: ۰/۸۱۳، کیفیت در خدمات‌رسانی پستی: ۰/۸۴۵، کارایی ابزار و سرمایه در فعالیت‌های تبلیغاتی و اطلاع‌رسانی: ۰/۸۲۴.</p>

مقوله	مقادیر بار عاملی زیرمقوله‌ها
مسئولیت‌پذیری	<p>تلاش برای ایجاد زیرساخت‌های لازم برای استفاده از انرژی خورشیدی و بادی در انواع کاربردهای خانگی و صنعتی کوچک مقیاس: ۰/۸۰۳، مقابله با خشکاندن تالاب‌ها بر اثر سیاست استقرار تأسیسات نفتی و یا خشک شدن تدریجی آن‌ها بر اثر خشکسالی: ۰/۷۶۲، سرمایه‌گذاری در فعالیتهای اقتصادی بخش‌های حمل‌ونقل و گردشگری به ویژه در دوران تحریم: ۰/۸۸۴، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های عمومی: ۰/۹۲۵، حمایت، توسعه و افزایش راندمان شبکه‌های آبرسانی برای بخش کشاورزی: ۰/۸۲۹، نظارت، کنترل و پیشگیری از آلودگی منابع آب و خاک توسط فعالیت‌های صنعتی، کشاورزی و روستایی: ۰/۸۲۲، حمایت از توسعه انواع تولیدات زراعی، باغداری، دامی، آبی‌پروری و صید مطابق با شرایط محیطی مناطق: ۰/۸۸۲، حمایت از گسترش بازارهای نهاده‌ها و محصولات کشاورزی: ۰/۹۱۴، حمایت از گسترش بازارهای صادرات محصولات کشاورزی: ۰/۸۹۹، مقابله با آلودگی هوا از طریق تجدیدنظر در الگوی کشت و حمایت از کشت‌های مناسب: ۰/۸۶۰، اتخاذ راهبردهای مناسب برای افزایش کارایی منابع طبیعی: ۰/۸۷۲، حمایت از توسعه شبکه‌های آبیاری و زمین‌های زیرکشت: ۰/۸۹۳، حمایت از توسعه ماهیگیری و آبی‌پروری در حاشیه رودخانه‌ها، سواحل و دریا با توجه به مسائل محیط‌زیستی: ۰/۸۸۲، حمایت از گسترش بازارها و توسعه صنایع مرتبط: ۰/۸۹۱، حمایت از گسترش بازارها و توسعه صنایع مرتبط: ۰/۸۹۱، اجرای پروژه‌های پخش آب، آبخیزداری و کنترل سیلاب: ۰/۹۰۴، حمایت از توسعه باغداری همراه با شیوه‌های نوین آبیاری: ۰/۸۵۹، حمایت از توسعه نخلستان‌ها: ۰/۸۷۴، حمایت از ایجاد و گسترش مناطق صنعتی توسط بخش خصوصی: ۰/۸۴۴، حمایت از توسعه صنایع کوچک و صنایع دارای بازار محلی: ۰/۸۶۹، حمایت از توسعه صنایع فرآوری و بسته‌بندی خرما در جنوب: ۰/۸۶۷، حمایت از توسعه صنایع شیلات در مناطق ساحلی: ۰/۸۵۷، حمایت از توسعه زنجیره‌های تولیدی کشاورزی، صنایع غذایی و فرآوری و بسته‌بندی محصولات زراعی و دامی: ۰/۸۷۲، حمایت از فعال‌سازی و مشارکت بخش خصوصی در برگزاری تورهای گردشگری: ۰/۸۵۸، برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت گردشگری: ۰/۹۱۰، حمایت از برگزاری نمایشگاه‌ها و ایجاد غرفه‌های مناسب و آبرومند عرضه صنایع دستی و محصولات محلی استان: ۰/۹۵۳، حمایت و پشتیبانی از کارگاه‌ها و بازارچه‌های صنایع دستی و سوغات محلی: ۰/۹۴۶، ارائه خدمات تخصصی بهداشتی و درمانی در سطح استانی و فرا استانی: ۰/۸۷۲، تأمین تجهیزات مورد نیاز جهت مقابله با بحران‌های زیست‌محیطی: ۰/۸۵۶، ارائه خدمات تجاری و گسترش بازارها: ۰/۸۸۰، ارتقای جایگاه و توسعه در تقسیم کار ملی و منطقه‌ای: ۰/۹۵۶، پیش‌بینی و شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهای ایمنی و امنیتی و ارائه راهکارها برای مواقع بحران: ۰/۸۸۷، نظارت بر فعالیت‌ها و مصوبات شوراهای کمیته‌ها و گروه‌های موجود و فعال: ۰/۸۸۷، نظارت و ارزیابی عملکرد براساس برنامه آمایش: ۰/۸۳۵، پاسخ‌گویی نهاده‌ها نسبت به عملکرد خود: ۰/۸۳۵، نقش مداخله‌گران و بهره‌برداران فردی، جمعی و نهادی در تصمیم‌گیری‌ها: ۰/۸۹۷، شناسایی و رصد تغییرات شرایط موجود، فرصت‌ها و تهدیدها و اولویت‌ها در زمان یا پس از تهیه برنامه توسعه: ۰/۹۰۴، مدیریت و کنترل آلودگی هوای ناشی از وقوع پدیده ریزگردها: ۰/۸۴۷، اعمال اقدامات پیشگیرانه در برابر آتش‌سوزی مراتع و جنگل‌ها: ۰/۸۶۸، مقابله با تشق و بحران آبی: ۰/۷۸۱، اتخاذ تدابیر و سیاست‌های اشتغال و کاهش بیکاری در مناطق مختلف: ۰/۸۱۸، خودتکایی در اداره امور منطقه‌ای بر مبنای درآمدهای محلی، کمک‌های دولت و دریافت بهای خدمات عمومی: ۰/۹۲۴، تفکیک وظایف و حدود اختیارات و مسئولیت‌ها بین ارکان اداری: ۰/۹۲۴، توسعه پاسخ‌گویی مدیریت محلی در برابر مردم و کاهش حیطه مسئولیت‌ها و پاسخ‌گویی مستقیم مدیریت ملی: ۰/۹۰۷، جلوگیری از گسترش شوری خاک و تخریب فضای سبز: ۰/۷۷۴، جلوگیری از بیابان‌زایی و تخریب زمین در نواحی مختلف: ۰/۸۴۶، مقابله با بهره‌برداری غیراصولی و آلودگی و تخریب منابع طبیعی و زیست‌محیطی: ۰/۸۰۹، نقش مناطق مرزی در توسعه و سازمان فضایی: ۰/۹۱۶، تأمین امنیت در زمینه‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی: ۰/۹۳۱، مراقبت و کنترل مستمر واحدهای آلوده‌کننده منابع طبیعی و محیط‌زیست: ۰/۸۳۱، بیابان‌زدایی و مقابله با شن‌های روان با ترویج و تشویق نهال‌کاری مردمی: ۰/۸۹۵، کنترل فرسایش و حفاظت خاک از طریق عملیات مکانیکی و بیولوژیکی: ۰/۸۷۰، اتخاذ سیاست‌ها و تعیین جریمه برای جلوگیری از تخریب و تجاوز به حریم و بستر رودخانه‌ها، تالاب‌ها و سواحل جنوبی: ۰/۷۶۹، لایروبی و تثبیت سواحل و رودخانه‌ها: ۰/۸۴۲، تأمین آب برای طرح‌های مردمی بیابان‌زدایی و تثبیت شن‌های روان در محدوده‌های معین: ۰/۸۷۶، تسریع در احداث شبکه‌های جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب‌های روستایی: ۰/۸۵۳، تسریع در تأمین برق واحدهای و مناطق صنعتی: ۰/۸۹۴، احداث پاسگاه محیط‌بانی برای تالاب‌ها و مناطق حساس زیست‌محیطی و دریایی و تجهیز و تقویت نیروی انسانی و امکانات: ۰/۸۴۵، مدیریت زیست‌بومی، حفاظت، ساماندهی و احیای تالاب‌ها و دریاچه‌ها: ۰/۸۴۸، شناسایی و بهسازی نقاط بحرانی در اکوسیستم‌های طبیعی: ۰/۹۰۵، کنترل مناسب تردد‌ها با ایجاد و تقویت پلیس‌راه‌ها و مرزبانی‌ها: ۰/۹۲۱، استفاده از زیرساخت‌های تضمین امنیت در نواحی محلی و مرزی: ۰/۹۲۹، اعطای تسهیلات بانکی به بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در امور حمل‌ونقل: ۰/۸۳۹، تسریع در راه‌اندازی و تجهیز بازارچه‌های محلی و مرزی: ۰/۸۶۷، بازاریابی محصولات صنعتی، فرهنگی و کشاورزی تولیدی: ۰/۸۶۴، نصب کیوسک تلفن در طول محورهای کوهستانی برای استفاده گردشگران: ۰/۸۷۳، سرویس‌دهی متناسب با نیاز مسافران در واحدهای پذیرایی بین‌راهی: ۰/۸۸۶، احداث یا بهبود مجتمع‌های خدمات رفاهی بین‌راهی در محورهای درون استانی: ۰/۸۳۱، اطلاع‌رسانی درباره توانمندی‌های طبیعی و فرهنگی استان در کشور: ۰/۷۶۶.</p>
	مشارکت‌محوری

مقوله	مقادیر بار عاملی زیرمقوله‌ها
برخوردری از سابقه مدیریت در حل مسائل بین‌بخشی و کاهش اثرات نقاط ضعف: ۰/۹۴۴، توسعه صنایع تولیدکننده ماشین‌آلات و قطعات مورد نیاز بخش کشاورزی: ۰/۷۷۷، توسعه صنایع فراوری محصولات زراعی، باغی، دامی و شیلات متناسب با توان: ۰/۷۲۷، توسعه شبکه جاده‌ای برای تسهیل دسترسی به بازار و ارتباط با استان‌های مجاور با هدف صادرات محصولات کشاورزی: ۰/۸۶۳، تأمین کمی و کیفی منابع آبی متناسب با مصارف خانگی و تولیدی: ۰/۸۱۳، توسعه شبکه راه‌های دسترسی به سایت‌های گردشگری: ۰/۹۲۰، توسعه زیربنای آب، برق و ارتباطات برای بهره‌برداری مؤثرتر از منابع گردشگری: ۰/۸۸۹، توسعه شبکه‌های زیربنایی برای اتصال به مراکز بالادست و پایین‌دست: ۰/۷۷۶، تقویت خدمات آموزشی و بهداشتی در مناطق کم‌تر توسعه‌یافته: ۰/۸۴۸، توسعه خدمات عمومی و عرضه مشوق‌ها و تسهیلات متناسب با مقتضیات محلی در نواحی روستایی: ۰/۸۸۶، ارائه تخصصی خدمات گردشگری فرهنگی و طبیعی در عرصه‌های روستایی: ۰/۸۷۶، ایجاد شبکه ریلی سریع برای کریدورهای با تراکم ترافیک مسافری: ۰/۷۹۲، توسعه، تجهیز و تقویت شبکه حمل‌ونقل هوایی از طریق تسریع در احداث فرودگاه‌های جدید: ۰/۷۴۹، بهبود کیفیت و نوسازی ناوگان مسافربری برای افزایش استقبال گردشگران: ۰/۸۹۵، توسعه کمی خدمات حمل‌ونقل عمومی جهت جذب مسافران: ۰/۸۰۷، افزایش جاده‌های دسترسی مراکز بخش‌های هر شهرستان به مرکز آن شهرستان: ۰/۸۹۵، افزایش سهم جاده‌های روستایی آسفالت‌ه از کل طول راه‌های روستایی هر شهرستان: ۰/۸۲۴، توزیع و توسعه متناسب زیربناها برای کاهش عدم تعادل‌های مناطق: ۰/۸۹۸، تمرکز بر حصول نتیجه و دستیابی به اهداف در اجرای برنامه توسعه به جای اجرای صرف تعدادی پروژه: ۰/۷۴۷، آینده‌نگری نظام مدیریتی در تبیین مسائل مختلف: ۰/۸۲۱، ارتقای توانایی‌ها و ظرفیت‌های محلی در راستای ارائه خدمات عمومی مطلوب: ۰/۷۷۲، تاب‌آوری در برابر انواع ناهنجاری‌ها، آسیب‌ها و ناامنی اجتماعی: ۰/۸۷۶، تقویت و توسعه پایانه‌های مسافربری: ۰/۸۰۲، بازسازی زیرساخت‌های مربوط به فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی در مناطق جنگ‌زده و کم‌برخوردار: ۰/۸۴۴، افزایش سطح زیرکشت آبی و ارتقای بهره‌وری عوامل تولیدی در فعالیت‌های کشاورزی: ۰/۸۱۴، گسترش زیرساخت‌ها در بخش صنعت: ۰/۸۵۴، توسعه زیرساخت‌ها و امکانات گردشگری در مناطق تاریخی و جنگی: ۰/۹۰۲، گسترش فضای سبز با توجه به شرایط اقلیمی: ۰/۷۸۰، بهبود وضعیت بازاریابی و نظام‌مند نمودن زنجیره تولید و توزیع محصولات: ۰/۸۳۶، ایجاد شبکه اطلاع‌رسانی در زمینه آمار و اطلاعات صنعتی: ۰/۹۰۵، اتصال شبکه حمل‌ونقل ریلی با شبکه حمل‌ونقل ریلی استان‌های مرکزی کشور: ۰/۷۸۸، تنظیم و افزایش امکانات بهداشتی و درمانی متناسب با جمعیت ساکن و ورود گردشگر: ۰/۸۹۵، تجهیز و توسعه اماکن اقامتی موقت به جای هتل‌ها در نواحی روستایی و طبیعی: ۰/۸۷۱، ایمنی راه‌های ناشی از وجود آزادراه‌ها و بزرگراه‌ها و سیستم حمل‌ونقل مناسب: ۰/۸۱۶.	

### سطوح حکمروایی خوب روستایی

در این مطالعه، برای سطح‌بندی شهرستان‌های استان براساس اصول حکمروایی خوب روستایی از پنج مدل تصمیم‌گیری چندشاخصه هم‌چون تاپسیس فازی<sup>۱</sup>، ویکور فازی<sup>۲</sup>، الکتور فازی<sup>۳</sup>، واسپاس فازی<sup>۴</sup> و آراس فازی<sup>۵</sup> استفاده شد. پس این مرحله، ماتریس روش‌های تجمیع مرکب از میانگین رتبه‌ها، بردا، کاپلند و در پایان پُست که رابطه کسر رتبه‌های بردار از کاپلند است، برای دسترسی به نتیجه واحد و ترکیب رتبه‌های شهرستان‌های حاصل آمده از روش‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه فازی تشکیل شد. نتایج نشان داد که شهرستان‌های اهواز، دزفول و بهبهان با اخذ امتیازات بین ۱ تا ۳ در میانگین رتبه‌ها و ۲۹ تا ۲۵ در پُست و نیز سه شهرستان رامشیر، هفتگل و صیدون با دریافت مقادیر بین ۲۸ تا ۳۰ در میانگین رتبه‌ها و ۲۵- تا ۲۹- در پُست به ترتیب بهترین و بدترین رتبه‌ها از بین کل شهرستان‌ها را به دست آوردند.

جدول ۴. ضرایب شهرستان‌ها براساس تکنیک‌های پژوهش

شهرستان	روش‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه فازی				روش‌های تجمیع رتبه‌ها				
	تاپسیس	ویکور	الکتور	واسپاس	آراس	میانگین	بردا	کاپلند	پُست
آبادان	۰/۰۶۲	۰/۰۲۵	۰/۰۱۸	۰/۰۴۷	۰/۰۷۲	۵/۰۰	۲۵/۰۰	۴/۰۰	۲۱/۰۰
آغاجاری	۰/۰۰۳	۰/۱۱۷	۰/۱۱۵	۰/۰۱۴	۰/۰۱۳	۲۴/۰۸۰	۵/۰۰	۳۴/۰۰	۱۹/۰۰
امیدیه	۰/۰۰۶	۰/۱۰۸	۰/۱۰۴	۰/۰۲۰	۰/۰۱۹	۲۰/۲۰	۱۰/۰۰	۱۹/۰۰	۹/۰۰
اندیکا	۰/۰۰۴	۰/۱۱۶	۰/۱۱۶	۰/۰۱۷	۰/۰۱۷	۳۳/۴۰	۷/۰۰	۲۲/۰۰	۱۵/۰۰
اندیمشک	۰/۰۴۲	۰/۰۵۳	۰/۰۳۱	۰/۰۴۲	۰/۰۵۹	۸/۰۰	۲۲/۰۰	۷/۰۰	۱۵/۰۰
اهواز	۰/۱۱۴	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۵۶	۰/۱۰۰	۱/۰۰	۲۹/۰۰	۰/۰۰	۲۹/۰۰
ایذه	۰/۰۲۵	۰/۰۷۳	۰/۰۵۱	۰/۰۲۶	۰/۰۴۵	۱۱/۶۰	۱۸/۰۰	۱۱/۰۰	۷/۰۰
باغملک	۰/۰۰۵	۰/۱۱۲	۰/۱۰۹	۰/۰۱۹	۰/۰۱۸	۲۱/۸۰	۸/۰۰	۲۱/۰۰	۱۳/۰۰

1. Fuzzy Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution (FTOPSIS)
2. Fuzzy Vleriterionjumsko Kompromisno Rangiranje (FVIKOR)
3. Fuzzy Elimination and Choice Expressing Reality (FELECTRE)
4. Fuzzy Weighted Aggregated Sum Product Assessment (FWASPAS)
5. Fuzzy Additive Ratio Assessment (FARAS)

۱۳/۰۰	۸/۰۰	۲۱/۰۰	۹/۰۰	۰/۰۵۱	-۰/۰۳۹	۰/۰۳۸	-۰/۰۶۶	۰/۰۳۴	باوی
۱۷/۰۰	۶/۰۰	۲۳/۰۰	۷/۰۰	۰/۰۶۰	-۰/۰۴۳	۰/۰۲۷	-۰/۰۴۹	۰/۰۴۴	بندرماهشهر
۲۵/۰۰	۲/۰۰	۲۷/۰۰	۳/۰۰	۰/۰۸۱	-۰/۰۵۱	۰/۰۰۹	-۰/۰۲۲	۰/۰۸۰	بهبهان
-۳۱/۰۰	۲۵/۰۰	۴/۰۰	۲۵/۶۰	۰/۰۱۳	-۰/۰۱۳	۰/۱۱۶	-۰/۱۱۹	۰/۰۰۴	حمیدیه
۱۱/۰۰	۹/۰۰	۲۰/۰۰	۲۵/۶۰	۰/۰۴۶	-۰/۰۳۶	۰/۰۵۰	-۰/۰۷۶	۰/۰۲۶	خرمشهر
-۱۷/۰۰	۳۳/۰۰	۶/۰۰	۱۰/۶۰	۰/۰۱۴	-۰/۰۱۵	۰/۱۱۵	-۰/۱۱۹	۰/۰۰۳	دزپارت
۳۷/۰۰	۱/۰۰	۲۸/۰۰	۳۴/۲۰	۰/۰۹۷	-۰/۰۵۵	۰/۰۰۴	-۰/۰۰۲	۰/۱۰۸	دزفول
۵/۰۰	۱۲/۰۰	۱۷/۰۰	۲/۰۰	۰/۰۴۰	-۰/۰۳۳	۰/۰۶۱	-۰/۰۸۱	۰/۰۱۹	دشت آزادگان
-۲۵/۰۰	۳۷/۰۰	۲/۰۰	۱۳/۲۰	۰/۰۰۶	-۰/۰۰۶	۰/۱۲۹	-۰/۱۳۰	۰/۰۰۱	رامشیر
-۵/۰۰	۱۷/۰۰	۱۲/۰۰	۲۸/۰۰	۰/۰۲۷	-۰/۰۲۵	۰/۰۸۹	-۰/۱۰۱	۰/۰۰۹	رامهرمز
۳/۰۰	۱۳/۰۰	۱۶/۰۰	۱۳/۸۰	۰/۰۳۹	-۰/۰۲۳	۰/۰۶۴	-۰/۰۸۸	۰/۰۲۱	شادگان
۱۹/۰۰	۵/۰۰	۲۴/۰۰	۶/۰۰	۰/۰۶۹	-۰/۰۴۶	۰/۰۲۲	-۰/۰۳۸	۰/۰۵۸	شوش
۳۳/۰۰	۳/۰۰	۲۶/۰۰	۴/۰۰	۰/۰۸۱	-۰/۰۵۰	۰/۰۰۹	-۰/۰۲۷	۰/۰۷۸	شوشتر
-۳۹/۰۰	۳۹/۰۰	۰/۰۰	۳۰/۰۰	۰/۰۰۲	-۰/۰۰۲	۰/۱۳۳	-۰/۱۳۳	۰/۰۰۰	صیلون
۱/۰۰	۱۴/۰۰	۱۵/۰۰	۱۵/۴۰	۰/۰۳۳	-۰/۰۲۹	۰/۰۷۴	-۰/۰۹۰	۰/۰۱۳	کارون
۹/۰۰	۱۰/۰۰	۱۹/۰۰	۱۰/۸۰	۰/۰۴۵	-۰/۰۳۶	۰/۰۴۷	-۰/۰۷۴	۰/۰۲۶	کرخه
-۱۱/۰۰	۲۰/۰۰	۹/۰۰	۲۱/۰۰	۰/۰۱۸	-۰/۰۱۹	۰/۰۹۹	-۰/۱۱۰	۰/۰۰۵	گتوند
-۳۳/۰۰	۲۶/۰۰	۳/۰۰	۳۷/۰۰	۰/۰۰۸	-۰/۰۰۸	۰/۱۳۳	-۰/۱۲۵	۰/۰۰۱	لالی
-۳/۰۰	۱۶/۰۰	۱۳/۰۰	۱۷/۰۰	۰/۰۲۸	-۰/۰۲۶	۰/۰۸۳	-۰/۱۰۰	۰/۰۱۲	مسجدسلیمان
-۳۷/۰۰	۲۸/۰۰	۱/۰۰	۲۹/۰۰	۰/۰۰۴	-۰/۰۰۴	۰/۱۲۹	-۰/۱۳۰	۰/۰۰۰	هفتگل
-۱/۰۰	۱۵/۰۰	۱۴/۰۰	۱۵/۶۰	۰/۰۳۱	-۰/۰۲۸	۰/۰۷۱	-۰/۰۹۵	۰/۰۱۴	هندیجان
-۷/۰۰	۱۸/۰۰	۱۱/۰۰	۱۸/۸۰	۰/۰۲۴	-۰/۰۲۳	۰/۰۹۵	-۰/۱۰۴	۰/۰۰۹	هویزه

### روابط میان اصول حکمروایی خوب روستایی

در این مطالعه، به منظور تحلیل روابط میان اصول حکمروایی خوب روستایی در استان، از دو آزمون آماری از دو آزمون همبستگی اسپیرمن و کندال استفاده گردید. نتایج این بخش مشخص کرد که از مجموع بیست‌وهشت حلقه ارتباطی اصول حکمروایی خوب با یکدیگر، تمامی جریان‌ها در دو آزمون رابطه معنادار و از نوع مثبت و نیز شدت ارزش همبستگی یا دامنه اثرگذاری قوی را نشان دادند. همچنین، بیش‌ترین ضرایب همبستگی در دو آزمون به ترتیب متعلق به روابط شفافیت‌طلبی با قانون‌مندی، شفافیت‌طلبی با کارایی و اثربخشی و نیز قانون‌مندی با کارایی و اثربخشی بوده است. مضاف بر این، پایین‌ترین ضرایب همبستگی در دو آزمون متعلق به روابط مسئولیت‌پذیری با اجماع‌گرایی، پاسخ‌گویی با اجماع‌گرایی و عدالت‌گستری با اجماع‌گرایی بوده است. جزئیات تفصیلی این بخش در جدول ۵ قابل ملاحظه است.

جدول ۵. ضرایب همبستگی روابط میان اصول حکمروایی خوب روستایی

رابطه	آزمون اسپیرمن		آزمون کندال		جریان	
	سطح معناداری	ضریب	سطح معناداری	ضریب	مقوله دوم	مقوله اول
دارد	-/۰۰۰	-۰/۸۹۸	۰/۰۰۰	۰/۷۵۶	شفافیت‌طلبی	اجماع‌گرایی
دارد	-/۰۰۰	-۰/۸۶۶	۰/۰۰۰	۰/۷۲۶	عدالت‌گستری	اجماع‌گرایی
دارد	-/۰۰۰	-۰/۹۲۷	۰/۰۰۰	۰/۷۷۶	قانون‌مندی	اجماع‌گرایی
دارد	-/۰۰۰	-۰/۹۰۴	۰/۰۰۰	۰/۷۶۹	کارایی و اثربخشی	اجماع‌گرایی
دارد	-/۰۰۰	-۰/۸۶۹	۰/۰۰۰	۰/۷۰۵	مسئولیت‌پذیری	اجماع‌گرایی
دارد	-/۰۰۰	-۰/۹۰۲	۰/۰۰۰	۰/۷۶۶	مشارکت‌محوری	اجماع‌گرایی
دارد	-/۰۰۰	-۰/۸۶۲	۰/۰۰۰	۰/۷۱۷	پاسخ‌گویی	اجماع‌گرایی
دارد	-/۰۰۰	-۰/۹۴۴	۰/۰۰۰	۰/۸۳۱	عدالت‌گستری	شفافیت‌طلبی
دارد	-/۰۰۰	-۰/۹۷۶	۰/۰۰۰	۰/۸۹۲	قانون‌مندی	شفافیت‌طلبی
دارد	-/۰۰۰	-۰/۹۶۳	۰/۰۰۰	۰/۸۷۲	کارایی و اثربخشی	شفافیت‌طلبی
دارد	-/۰۰۰	-۰/۹۴۹	۰/۰۰۰	۰/۸۲۳	مسئولیت‌پذیری	شفافیت‌طلبی

دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۳۰	۰/۰۰۰	۰/۸۰۰	مشارکت محوری	شفافیت طلبی
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۲۵	۰/۰۰۰	۰/۸۰۸	پاسخ‌گویی	شفافیت طلبی
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۴۳	۰/۰۰۰	۰/۸۲۱	قانونمندی	عدالت‌گستری
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۴۸	۰/۰۰۰	۰/۸۵۲	کارایی و اثربخشی	عدالت‌گستری
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۵۷	۰/۰۰۰	۰/۸۵۱	مسئولیت‌پذیری	عدالت‌گستری
دارد	۰/۰۰۰	۰/۸۸۸	۰/۰۰۰	۰/۷۴۲	مشارکت محوری	عدالت‌گستری
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۴۴	۰/۰۰۰	۰/۸۴۱	پاسخ‌گویی	عدالت‌گستری
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۵۹	۰/۰۰۰	۰/۸۷۱	کارایی و اثربخشی	قانون‌مندی
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۴۷	۰/۰۰۰	۰/۸۱۸	مسئولیت‌پذیری	قانون‌مندی
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۲۷	۰/۰۰۰	۰/۷۹۰	مشارکت محوری	قانون‌مندی
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۲۰	۰/۰۰۰	۰/۷۸۹	پاسخ‌گویی	قانون‌مندی
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۴۷	۰/۰۰۰	۰/۸۳۰	مسئولیت‌پذیری	کارایی و اثربخشی
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۴۴	۰/۰۰۰	۰/۸۲۰	مشارکت محوری	کارایی و اثربخشی
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۴۵	۰/۰۰۰	۰/۸۴۱	پاسخ‌گویی	کارایی و اثربخشی
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۴۲	۰/۰۰۰	۰/۷۹۹	مشارکت محوری	مسئولیت‌پذیری
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۵۲	۰/۰۰۰	۰/۸۴۰	پاسخ‌گویی	مسئولیت‌پذیری
دارد	۰/۰۰۰	۰/۹۳۶	۰/۰۰۰	۰/۸۰۷	پاسخ‌گویی	مشارکت محوری

## بحث و نتیجه‌گیری

حکمرمایی خوب روستایی به عنوان یک چارچوب جامع برای کارآمدسازی نظام برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری فضایی، به‌واسطه تأکید بر نقش ویژه اصول اجماع‌گرایی، شفافیت‌طلبی، عدالت‌گستری، قانون‌مندی، کارایی و اثربخشی، مسئولیت‌پذیری، مشارکت‌محوری و پاسخ‌گویی، می‌تواند به عنوان مدلی موفق در تحقق اهداف توسعه پایدار روستایی عمل نماید. این رویکرد، با ایجاد بسترهای مناسب برای تصمیم‌گیری‌های فضایی، اثرات بلندمدت مثبتی را برای بهبود معیشت روستائیان به ارمغان می‌آورد و پیشرفت کیفی مدیریت و سیاست‌گذاری فضایی را موجب می‌شود. این مطالعه، با هدف تحلیل جایگاه حکمرمایی خوب روستایی بر مبنای اسناد برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری فضایی استان خوزستان درصدد آن بود که وضعیت اصول یا ابعاد حکمرمایی خوب روستایی را بررسی نماید تا از این طریق بتوان موقعیت شهرستان‌های استان را شناسایی نمود. نتایج حاصل از اجرای روش‌های وزن‌دهی چندشاخصه نشان داد که مقوله کارایی و اثربخشی بهترین وضعیت را نسبت به سایر مقوله‌ها به دست آورده است. این نتیجه با یافته‌های باینی و همکاران (۲۰۲۳)، فاطمی و همکاران (۲۰۲۲) و مسرورنژاد و همکاران (۱۴۰۰) همسو و با نتایج مطالعه طالشی و همکاران (۱۳۹۶) ناهماهنگ می‌باشد. به‌علاوه، اجماع‌گرایی در بین مقوله‌های حکمرمایی خوب روستایی نامناسب‌ترین وضعیت را به خود اختصاص داده که این یافته با نتیجه مطالعه سایتول و همکاران (۲۰۲۳) در تناقض است. مضاف بر این، دو مقوله پاسخ‌گویی و شفافیت‌طلبی پس از اجماع‌گرایی، پایین‌ترین ضرایب را کسب کردند که این نتیجه با یافته پژوهش سایتول و همکاران (۲۰۲۳) هم‌راستا و با مطالعه فاطمی و همکاران (۲۰۲۲) و طالشی و همکاران (۱۳۹۶) ناهمخوانی داشته است. به‌علاوه، در بررسی سهم شهرستان‌های استان از سطوح کلی حکمرمایی خوب روستایی معین گردید که نزدیک به نیمی از منطقه در وضع مطلوبی از این حیث قرار دارد. در نتیجه دیگری از پژوهش، تحلیل‌های آماری نشان دادند که همه روابط بین اصول حکمرمایی خوب روستایی، معنادار و از نوع مثبت بوده و نیز شدت ارزش همبستگی قوی ارزیابی شد. در این تحلیل، بیش‌ترین ضرایب همبستگی در حلقه‌های ارتباطی میان سه مقوله شفافیت‌طلبی، قانون‌مندی و کارایی و اثربخشی نمودار گشت و کم‌ترین ضرایب نسبت به سایر حلقه‌ها، در روابط اجماع‌گرایی با برخی مقوله‌ها به دست آمد. این موضوع، چالش توافقی جمعی و وفاق‌گرایی پیش‌روی تحقق حکمرمایی خوب روستایی در استان خوزستان را برجسته می‌کند.

برای جبران کاستی‌های مقوله‌های مسئولیت‌پذیری، شفافیت‌طلبی، پاسخ‌گویی و اجماع‌گرایی و ارتقای جایگاه حکمرمایی خوب روستایی در نظام برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری فضایی استان می‌توان چند راهکار عمومی را در نظر گرفت. در راستای بهبود وضعیت اجماع‌گرایی در استان جهت‌گیری می‌تواند بر تقویت همکاری‌ها و هماهنگی‌های بین‌بخشی، تطبیق ساختار مدیریتی با مأموریت‌ها و اهداف

توسعه‌ای، کاهش نفوذ گروه‌های مداخله‌کننده خارج از سازمان و غیرضروری، وفاق بر سر افزایش اختیارات اداره محلی، جلب اعتماد عمومی و بین‌سازمانی، تقویت باورها، تفاهم و سازگاری فرهنگی و قومی و توافق جمعی بر پشتیبانی از توسعه زیرساخت‌ها و تسهیلات عمومی متمرکز شود. هم‌چنین، به منظور بهبود وضعیت پاسخ‌گویی در استان جهت‌گیری باید به سوی ایجاد سازوکار مشخص برای پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه محلی، برقراری سیستم ارزیابی و نظارت بر عملکرد مدیران و مجریان جهت پیگیری میزان تحقق مطالبات عمومی و شناسایی کانال‌های بهینه پاسخ‌گویی به خواسته‌ها، ارتقای جایگاه مدیریت بین‌بخشی و منطقه‌ای در تقسیم کار ملی، بهبود دسترسی به خدمات عمومی و زیرساخت‌های حیاتی، تأمین نیاز آبی محصولات و بهبود بهره‌وری کشاورزی، تقویت صنایع محلی و فرآوری محصولات، بازسازی زیرساخت‌های مناطق جنگ‌زده و کم‌برخوردار و افزایش تاب‌آوری و آینده‌نگری در مدیریت معطوف شود. افزون بر این، برای افزایش شفافیت در استان جهت‌گیری می‌تواند بر افزایش توانمندی در استفاده از سیستم‌های دیجیتال برای نظارت و ارزیابی عملکرد سازمان‌ها و انتشار اطلاعات مرتبط به صورت عمومی، تقویت شفافیت در اداره امور منطقه‌ای، پیاده‌سازی سیستم‌های شفاف در تهیه و اجرای برنامه‌های توسعه و آمایش استان، ایجاد سازوکار شفاف برای جلوگیری از مداخله گروه‌های با سوگیری جناحی، سیاسی و امنیتی در امور اقتصادی، عمرانی و مدیریتی، توجه به سرمایه اجتماعی و بررسی روند تخلیه روستاها، تعریف و تعیین قلمرو و محدوده عمل اجزای مدیریت محلی و منطقه‌ای و نیز توجه به موقعیت ویژه جغرافیایی و توانمندی‌های استان متمرکز شود. به علاوه، در راستای بهبود وضعیت مسئولیت‌پذیری در استان باید به ترویج حس مسئولیت‌پذیری در بین مدیران و مجریان برنامه‌های توسعه و آمایش استان، برگزاری دوره‌های توانمندسازی و شناختی مدیران با اصول مدیریت و راهبری امور محلی و منطقه‌ای، تنظیم سازوکار مشخص برای شناسایی مدیران مجرب، مسئولیت‌پذیر و متعهد، به کارگیری مدیران مسئولیت‌پذیر در امور توسعه زیرساختی و تقویت مشارکت آن‌ها در سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی، استفاده از مدیران توانمند در مسائل حفاظت از منابع طبیعی و مدیریت بحران‌ها، پشتیبانی از مدیران مسئولیت‌پذیر در توسعه کشاورزی و ارتقای تولیدات محلی، گماردن افراد مسئولیت‌پذیر در امر شناسایی ظرفیت‌های محلی و همکاری با بخش خصوصی، تقویت شبکه‌های ارتباطی بین تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان و مصرف‌کنندگان توسط افراد مسئولیت‌پذیر جهت حمایت از توسعه صنایع و بازاریابی محصولات فرهنگی و کشاورزی و استفاده از مدیران مجرب و متعهد در پیش‌بینی و مدیریت بحران‌های اجتماعی، اقتصادی و امنیتی پرداخت. این مطالعه، با وجود آن که جایگاه حکمروایی خوب روستایی در نظام سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فضایی را کمی‌سازی نموده است، مسیر بهینه و سریع تحلیل و تحقق این هدف، به دلیل دخالت پارامترهای مختلف، هنوز نامشخص است. هم‌چنین، یکی از محدودیت‌های اصلی در این پژوهش، کمبود یا عدم جامعیت داده‌های موجود در اسناد منطقه‌ای استان خوزستان است. برخی از این اسناد بروز نبوده یا به طور جامع به اصول حکمروایی خوب روستایی نپرداخته‌اند. افزون بر این، از محدودیت‌های دیگر این بود که در فرآیند شکل‌گیری مقوله‌ها، به واسطه عدم وجود محتوای مرتبط با مناطق روستایی، بعضی از مضامین که ماهیت عمومی داشته‌اند و دارای حداقل ارتباط با نیازها و چالش‌های واقعی روستاها و یا فضای برنامه‌ریزی استان بوده‌اند، طی فرآیندهای کدگذاری به عنوان زیرمقوله‌گزینه‌ها شدند. به علاوه، نظر به این که برنامه‌ای مشخصی درباره توسعه و مدیریت روستایی به ازای کل استان تهیه نشده است، این مطالعه، از ارائه اطلاعات سودمندتر منطبق با نیازهای واقعی و چالش‌های موجود بی‌نصیب مانده است. بررسی جنبه‌های نوظهور حکمروایی خوب روستایی، مسیرهای امیدبخش برای مطالعات آینده را نشان می‌دهند. یک جهت به اهمیت ترکیب با ابعاد توسعه پایدار اشاره دارد که ضامن بهبود کیفیت محیطی، مشارکت جامعه و بهبود رفاه اقتصادی است. در مطالعات آینده، استفاده از فناوری‌های پیشرفته تحلیل فضایی و تصمیم‌گیری مکانی برای تحقق حکمروایی روستایی پیشنهاد می‌شود. هم‌چنین، تحلیل روابط حکمروایی خوب روستایی با روندهای جهانی مانند تغییرات اقلیمی، تحولات جمعیتی و جهانی‌شدن می‌تواند بینش‌های ارزش‌مندی را در رابطه با تدوین سیاست‌های آینده ارائه کند. بررسی رویکردهای نوآورانه در تحلیل روابط میان کنش‌گران جامعه محلی می‌تواند گفتمان حکمروایی خوب روستایی را غنی‌تر سازد. در نگاه وسیع‌تر و با توجه به محتوای پیاده‌سازی شده در این مطالعه، توصیه می‌شود که اصول حکمروایی خوب در اسناد فرادستی یا جهت‌گیری‌های جهانی، نظیر اهداف توسعه پایدار سازمان ملل به نسبت مناطق کشور مورد ارزیابی قرار گیرند تا عملکرد سامانه‌های مدیریتی در سطوح محلی و منطقه‌ای مشخص شود.

## منابع

- آل سیدغفور، محسن و نجف پور، سارا. (۱۴۰۲). منش ملی ایرانیان و مسئولیت‌پذیری در حکمرانی. *رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی*، ۱۴(۳)، ۱۱۱-۱۳۲.
- اسدی، محمداسماعیل؛ خسروی، حسن؛ بهنیا، احمدرضا و پورقصاب‌امیری، علی. (۱۳۹۹). مبانی توجیهی اصل شفافیت در انتخابات. *فصلنامه جامعه‌شناسی سیاسی ایران*، ۳(۴)، ۱۵۸۱-۱۶۰۵.
- امامی، محمد و شاکری، حمید. (۱۳۹۴). حکمرانی خوب و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران. *فصلنامه حقوق تطبیقی*، ۱(۲)، ۵۷-۲۵.
- بدری، علی؛ رضوانی، محمدرضا و خدادادی، پروین. (۱۳۹۸). تحلیل محتوای کیفی سیاست‌های فضایی توسعه روستایی کشور پس از انقلاب اسلامی. *فصلنامه برنامه‌ریزی فضایی*، ۹(۱)، ۲۴-۱.
- بدری، علی؛ رضوانی، محمدرضا و خدادادی، پروین. (۱۳۹۹). تحلیل عوامل و فرآیندهای مؤثر بر تدوین سیاست‌گذاری فضایی توسعه کالبدی مناطق روستایی ایران. *فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه کالبدی*، ۷(۱)، ۲۵-۴۳.
- پازکی، معصومه؛ شیخی، داوود و صمدی‌مقدم، شیرین. (۱۳۹۹). تحلیل نقش مدیریت مبتنی بر حکمروایی خوب در توسعه پایدار روستایی، مطالعه موردی: دهستان فیلستان، شهرستان پاکدشت. *فصلنامه جغرافیا و توسعه*، ۱۸(۵۸)، ۹۳-۱۱۲.
- پورداداش، امیر؛ اصغری‌زمانی، اکبر و تیموری، ایرج. (۱۴۰۳). شناسایی پیشران‌های حیاتی مؤثر بر وضعیت حکمروایی خوب شهری در منطقه آزاد ارس. *فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۲۸(۸۹)، ۱۵۸-۱۳۳.
- جعفری، نسرین؛ برقی، حمید و قنبری، یوسف. (۱۳۹۷). ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در چارچوب حکمروایی خوب روستایی، مطالعه موردی: روستاهای شهرستان زنجان. *فصلنامه تحقیقات جغرافیایی*، ۳۴(۱)، ۱۱-۱۹.
- حاتمی‌نژاد، حسین؛ همقدم، نوشا و کانونی، رضا. (۱۴۰۱). واکاوی مؤلفه‌های حکمروایی خوب شهری در ایجاد رضایتمندی سکونت با رویکرد آینده‌پژوهی، مطالعه موردی: شهر رشت. *فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۲۶(۸۱)، ۶۱-۴۳.
- حکمت‌نیا، حسن. (۱۴۰۰). تحلیل اثرات مشارکت شهروندی بر مدیریت یکپارچه شهری با رویکرد حکمروایی خوب، مطالعه موردی: شهر یاسوج. *فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۳(۳)، ۸۵۷-۸۷۱.
- حیدری‌ساربان، وکیل. (۱۳۹۸). ارزیابی الگوی مدیریت محلی روستایی مبتنی بر شاخص‌های حکمروایی خوب، مطالعه موردی: شهرستان مشگین‌شهر. *فصلنامه جغرافیا و توسعه*، ۱۷(۵۷)، ۱۳۳-۱۵۴.
- داداش‌پور، هاشم و علی‌دادی، مهدی. (۱۳۹۹). *برنامه‌ریزی توسعه یکپارچه محلی: چهارچوب نظری و عملیاتی برای ایران*. چاپ اول، انتشارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی: تهران.
- دربان‌آستانه، علیرضا و رضوانی، محمدرضا. (۱۳۹۴). *مبانی مدیریت روستایی*. چاپ اول، انتشارات دانشگاه تهران: تهران.
- رحمتی‌فر، سمانه. (۱۴۰۱). امکان‌سنجی حکمرانی خوب به‌عنوان راهبرد پلیس. *فصلنامه مطالعات حقوق عمومی*، ۵۲(۲)، ۷۷۱-۷۸۷.
- رضایی، حسن؛ توحیدفام، محمد؛ بخشایش، احمد و تفضلی، حسین. (۱۴۰۱). وضعیت الگوی حکمرانی خوب در گفت‌وگوهای اصول‌گرایی عدالت‌خواه و اصلاح‌طلبی: با تأکید بر شاخص‌های حاکمیت قانون، مشارکت و پاسخ‌گویی. *مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی*، ۱۰(۲)، ۱۶۱-۱۸۷.
- روستایی، شهرپور؛ پورمحمدی، محمدرضا و قنبری، حکیمه. (۱۴۰۱). مدلسازی ساختاری تئوری شهر هوشمند بر پایه حکمروایی خوب شهری در ایران: مدیریت شهری شهرداری تبریز. *فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۲۶(۷۹)، ۱۵۵-۱۶۹.

- زیاری، کرامت‌الله و محمدی، علیرضا. (۱۳۹۶). مدیریت توسعه منطقه‌ای با تاکید بر ایران. چاپ دوم، انتشارات دانشگاه تهران: تهران.
- سجادی، سعید؛ پورطاهری، مهدی و رکن‌الدین‌افتخاری، علیرضا. (۱۴۰۲). شناسایی و سنجش میزان اهمیت شاخص‌های سیاست‌گذاری فضایی اقامتگاه‌های بوم‌گردی، مورد مطالعه: منطقه هورامان. *فصلنامه آمایش سیاسی فضا*، ۱۶(۱)، ۲۴-۴۴.
- طالشی، مصطفی؛ دربان‌آستانه، علیرضا و موسوی، عارف. (۱۳۹۶). تبیین الگوی فضایی حکمروایی خوب روستایی پیرامون کلان‌شهر کرج. *فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری*، ۵(۴)، ۵۸۵-۶۰۶.
- عنایت، ناصر؛ مطلبی، مسعود و طاهری، ابوالقاسم. (۱۴۰۱). بررسی نقش حکمرانی خوب در رشد اقتصادی در جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۵-۱۳۹۸): کیفیت قوانین و مقررات و کارایی اثربخشی دولتی. *فصلنامه مطالعات فقه اقتصادی*، ۴(۵)، ۱۹-۳۹.
- فرجی‌راد، خدر و کاظمیان، غلامرضا. (۱۳۹۲). توسعه محلی و منطقه‌ای از منظر رویکرد نهادی. چاپ اول، سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی: تهران.
- فولادی، علی؛ رضوانی، محمدرضا و بدری، علی. (۱۴۰۱). تحلیل سطح حکمروایی محلی روستاهای تنکابن. *روستا و توسعه پایدار فضا*، ۳(۳)، ۱-۱۹.
- فیروزنیا، قدیر؛ رکن‌الدین‌افتخاری، علیرضا و تیموریان، رویا. (۱۴۰۱). ارائه مدل حکمروایی یکپارچه روستایی شهری، مطالعه موردی: شهرستان‌های حوزه شمالی استان ایلام. *فصلنامه شهر پایدار*، ۵(۴)، ۱۰۷-۱۲۴.
- قادری‌حاجت، مصطفی؛ احمدی‌پور، زهرا و ملک‌شاهی، محمدرضا. (۱۴۰۱). تبیین نظری رابطه سازمان‌دهی سیاسی فضا و عدالت فضایی. *فصلنامه آمایش سیاسی فضا*، ۴(۴)، ۲۷۲-۲۸۷.
- قاسمی، محمد؛ یعقوبی، نورمحمد؛ کشته‌گر، عبدالعلی و حسینی، عبدالرسول. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین حکمرانی خوب و ناهنجاری اجتماعی با توجه به نقش میانجی نشاط اجتماعی. *فصلنامه مدیریت سرمایه اجتماعی*، ۶(۴)، ۵۷۳-۶۰۱.
- قنبری، ابوالفضل؛ تقی‌زاده، ابوالقاسم و آبار، محمد. (۱۴۰۱). بررسی علل و عوامل موانع تحقق طرح‌های آمایش در استان آذربایجان شرقی. *فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۲۶(۷۹)، ۳۰۵-۲۸۵.
- کمیجانی، علی و عیوضی، محمدرحیم. (۱۴۰۰). سیمای حکمرانی مطلوب در ایران: از ظرفیت تا فرصت. *فصلنامه راهبرد*، ۳۰(۳)، ۴۲۷-۴۶۵.
- کوهستانی، حسین؛ کاظمیه، فاطمه و سیدنظری، مریم. (۱۴۰۳). مبانی مدیریت و حکمروایی روستایی. چاپ اول، انتشارات تالاب: تهران.
- مرادی، ابراهیم؛ رهنما، علی و حیدریان، سمیرا. (۱۳۹۶). تأثیر شاخص‌های حکمرانی خوب بر کنترل فساد، مطالعه موردی: کشورهای خاورمیانه و جنوب شرق آسیا. *فصلنامه اقتصاد مقداری*، ۱۴(۴)، ۱۵۱-۱۸۲.
- مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). *گزیده نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن*. انتشارات مرکز آمار ایران: تهران.
- مرکز آمار ایران. (۱۴۰۱). *سالنامه آماری استان خوزستان*. انتشارات مرکز آمار ایران: تهران.
- مسرورنژاد، ناصر؛ مولایی‌هشجین، نصراله؛ پوررمضان، عیسی و قریشی، محمدباسط. (۱۴۰۰). تبیین عوامل مؤثر بر کارایی، اثربخشی مدیریت و مشارکت روستایی در توسعه روستاهای شهرستان صومعه‌سرا با رویکرد حکمروایی خوب. *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۵۳(۴)، ۱۵۲۳-۱۵۴۱.
- نواهی، محسن؛ عظیمی‌املی، جلال و جانباز قبادی، غلامرضا. (۱۴۰۲). تحلیل راهبردی کاربست حکمروایی خوب در توسعه پایدار شهرهای ساحلی، مطالعه موردی: شهرهای بابلسر، نور و رامسر. *فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، انتشار آنلاین، ۱-۱۶.

نوروزی، اصغر و ابراهیمی، الهه. (۱۳۹۷). تحقق‌پذیری معیارهای حکمروایی خوب در نواحی روستایی لجنان. *برنامه‌ریزی توسعه کالبدی*، ۲۵(۲)، ۹۳-۱۰۹.

## References

- Acheampong, R. A. (2019). *Spatial Planning in Ghana*. First Edition, Springer International Publishing: New York. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-02011-8>
- Adams, D., Ullah, S., Akhtar, P., Adams, K., & Saidi, S. (2019). The Role of Country-Level Institutional Factors in Escaping the Natural Resource Curse: Insights from Ghana. *Journal of Resources Policy*, 61, 433–440. <https://doi.org/10.1016/J.resourpol.2018.03.005>
- Akiba, O. (2017). *Constitutionalism and Society in Africa*. First Edition, Routledge Publishers: London. <https://doi.org/10.4324/9781315259543>
- Alsayedghafur, S. M., & Najafpour, S. (2023). Iranian National Character and Accountability in Governance. *Journal of Political and International Approaches*, 14(3), 111-132. (In Persian) <https://doi.org/10.29252/pijaj.2023.230195.1342>
- Asadi, M. E., Khosravi, H., Behniafar, A. R., & Pourghassab Amiri, A. (2023). Transparency of Election Administrators and their Implementation Processes in the Iranian Legal System. *Journal of Political Sociology of Iran*, 5(11), 4216-4237. (In Persian) <https://doi.org/10.30510/psi.2021.309873.2446>
- Badri, A., Rezvani, M. R., & Khodadadi, P. (2019). Analyzing the Qualitative Content of Spatial Policies of Rural Development in Iran's Post Islamic Revolution. *Spatial Planning*, 9(1), 1-24. (In Persian) <https://doi.org/10.22108/sppl.2019.113288.1295>
- Badri, A., Rezvani, M. R., & Khodadadi, P. (2020). Analysis of Factors and Processes Affecting the Formulation of Spatial Policy-Making of Physical Development in Iran's Rural Areas. *Journal of Physical Social Planning*, 7(1), 25-43. (In Persian) <https://doi.org/10.30473/psp.2020.6797>
- Beqiraj, J., & Ippolito, F. (2021). COVID-19 and International Organizations: Challenges and Opportunities from the Perspective of Good Governance and the Rule of Law: Introduction to the Forum. *Organizations Law Review*, 18(3), 293–306. <https://doi.org/10.1163/15723747-18030001>
- Beyene, E., Adam, A. G., & Minale, A. S. (2023). Examining the Practice of Urban Governance Using UN-Habitat Urban Governance Index in Gondar City, North West Ethiopia. *Journal of Cogent Social Sciences*, 9(1), 2208934. <https://doi.org/10.1080/23311886.2023.2208934>
- Bieda, A., & Dybal, L. (2021). Assessing Correctness of Local Spatial Policy Using Information on Commencement of Construction Investment Process. *Journal of Land Use Policy*, 100, 104921. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.104921>
- Billi, M., Mascareño, A., & Edwards, J. (2021). Governing Sustainability or Sustainable Governance? Semantic Constellations on the Sustainability-Governance Intersection in Academic Literature. *Cleaner Production*, 279, 123523. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.123523>
- Blanes Climent, M. Á. (2022). Trust in Public Institutions. *Journal of Revista Española de La Transparencia*, 14, 17–24. <https://doi.org/10.51915/ret.218>
- Chen, T., Liang, Z., Yi, H., & Chen, S. (2023). Responsive E-government in China: A Way of Gaining Public Support. *Government Information*, 40(3), 101809. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2023.101809>
- Chen, Y. C., & Ahn, M. J. (2017). *Handbook on Information Technology in Government*. First Edition, Routledge Publishers: London. <https://doi.org/10.4324/9781315683645>
- Clausen, H., & Gyimothy, S. (2016). Seizing Community Participation in Sustainable Development: Pueblos Mágicos of Mexico. *Journal of Cleaner Production*, 111, 318–326. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.01.084>
- Cruz, M. M., Moreira, F., & Varajão, J. (2013). *Handbook of Research on Enterprise 2.0: Technological, Social, and Organizational Dimensions*. First Edition, IGI Global Publishing: Hershey. <https://doi.org/10.4018/978-1-4666-4373-4>
- Dabson, B. (2020). Regional Solutions for Rural and Urban Challenges. *Journal of State and Local Government Review*, 51(4), 283–291. <https://doi.org/10.1177/0160323x20925132>
- Da-Cruz, N. F., & Marques, R. C. (2017). Structuring Composite Local Governance Indicators. *Journal of Policy Studies*, 38(2), 109–129. <https://doi.org/10.1080/01442872.2016.1210117>
- Dadashpour, H., & Alidadi, M. (1401). *Integrated Local Development Planning: A Theoretical and*

- Operational Framework for Iran*. First Edition, Islamic Revolution Housing Foundation Publications: Tehran. (In Persian) <https://www.gisoom.com/book/11753153>
- Darban-Astane, A. R., & Rezvani, M. R. (2014). *Fundamental of Rural Management*. First Edition, University of Tehran Press: Tehran. (In Persian) <https://www.gisoom.com/book/11753153>
- Debbarma, J., & Choi, Y. (2022). *A Taxonomy of Green Governance: A Qualitative and Quantitative Analysis Towards Sustainable Development*. *Sustainable Cities and Society*, 79, 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2022.103693>
- De-Marchi, G., Lucertini, G., & Tsoukiàs, A. (2016). From Evidence-Based Policy Making to Policy Analytics. *Operations Research*, 236(1), 15–38. <https://doi.org/10.1007/s10479-014-1578-6>
- Dominelli, L. (2018). *The Routledge Handbook of Green Social Work* (1st ed.). Routledge Publishers: London. <https://doi.org/10.4324/9781315183213-2>
- Eltorai, A. E. ., Bakal, J. A., DeFroda, S. F., & Owens, B. D. (2023). *Handbook for Designing and Conducting Clinical and Translational Research: Translational Sports Medicine*. First Edition. Elsevier Publishing: Amsterdam. <https://doi.org/10.1016/c2020-0-04032-6>
- Emami, M., & Shakeri, H. (2015). Good Governance and the Constitution of the Islamic Republic of Iran. *Journal of Comparative Law*, 1(2), 25-57. (In Persian) <https://doi.org/10.22080/lps.2015.1704>
- Enayat, N., Motallebi, M., & Taheri, A. (2022). Examining the Role of Good Governance in Economic Growth in Iran: 1385-1398. *Strategic Studies of Jurisprudence and Law*, 4(5), 19-39. (In Persian) <https://doi.org/10.22034/ejs.2022.361920.1295>
- European Union. (1997). *The EU Compendium of Spatial Planning Systems and Policies*. Publications Office of the European Union: Luxembourg City. <https://doi.org/10.3828/tpr.69.3.06t3xulxj325j53v>
- Farjirad, K., & Kazemian, G. R. (2012). *Local and Regional Development from the Perspective of Institutional Approach*. First Edition, Academic Jihad Publishing Organization: Tehran. (In Persian) <https://www.gisoom.com/book/1969095>
- Fatemi, M., Moayedfar, S., Rezaei, H., & Author, C. (2022). Assessing the Feasibility of Rural Participation Based on Good Governance Indicators, Case Study: Abarkooh County. *Journal of Research and Rural Planning*, 11(3), 35–51. <https://doi.org/10.22067/jrrp.v11i3.89573>
- Firooznia, Q., Roknoldin-Eftekhari, A., & Tymorian, R. (2023). An Integrated Rural-Urban Governance Model, Case Study: Cities in the Northern Part of Ilam Province. *Journal of Sustainable City*, 5(4), 107-124. (In Persian) <https://doi.org/10.22034/jsc.2022.312703.1562>
- Fischer, M. M., & Nijkamp, P. (2021). *Handbook of Regional Science*. Second Edition, Springer International Press: New York. <https://doi.org/10.1007/978-3-662-60723-7>
- Foladi, A., Rezvani, M. R., & Badri, A. (2022). Analysis of Local Governance Level in Villages of Tonekabon City Using TOPSIS Method. *Journal of Village and Space Sustainable Development*, 3(3), 1-19. (In Persian) <https://doi.org/10.22077/vssd.2022.5244.1103>
- Forsund, F. R. (2017). *Measuring Effectiveness of Production in the Public Sector*. *Omega*, 73, 93–103. <https://doi.org/10.1016/j.omega.2016.12.007>
- Geoghegan, J., & Gray, W. (2019). *Spatial Aspects of Environmental Policy*. First Edition. Routledge Publishers: London. <https://doi.org/10.4324/9781351148689>
- Ghaderi-Hajat, M., Ahmadipour, Z., & Malekshahi, M. (2022). Theoretical Explanation of the Relationship Between Political Organization of Space and Spatial Justice. *Journal of Political Organizing of Space*, 4(4), 272-287. (In Persian) <http://psp.modares.ac.ir/article-42-59462-fa.html>
- Ghanbari, A., Taghizad-Fanid, A., & Abar, M. (2022). An Investigating the Causes and Factors of Obstacles to the Implementation of the Spatial Planning Schemes in East-Azerbaijan Province. *Journal of Geography and Planning*, 26(79), 305-285. (In Persian) <https://doi.org/10.22034/gp.2021.45172.2809>
- Ghasemi, M., Yaghoubi, N., Keshtegar, A., & Hosseini, S. A. (2019). The Relationship between Good Governance and Social Anomaly with a Focus on the Mediating Role of Social Vitality. *Social Capital Management*, 6(4), 573-601. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/jscm.2019.281050.1845>
- Glass, L.-M., & Newig, J. (2019). Governance for Achieving the Sustainable Development Goals: How Important are Participation, Policy Coherence, Reflexivity, Adaptation and Democratic Institutions. *Journal of Earth System Governance*, 2, 1–14. <https://doi.org/10.1016/j.esg.2019.100031>
- Grahn, S., & Lührmann, A. (2021). Good Seed Makes a Good Crop? The Relationship Between Civil

- Society and Post-Independence Democracy Levels. *Journal of Civil Society*, 17(3-4), 297-322. <https://doi.org/10.1080/17448689.2021.2003139>
- Gupta, A., & Mason, M. (2016). Disclosing or Obscuring? The Politics of Transparency in Global Climate Governance. *Journal of Current Opinion in Environmental Sustainability*, 18, 82-90. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2015.11.004>
- Gurney, G. G., Mangubhai, S., Fox, M., Kiatkoski Kim, M., & Agrawal, A. (2021). Equity in Environmental Governance: Perceived Fairness of Distributional Justice Principles in Marine Co-Management. *Journal of Environmental Science and Policy*, 124, 23-32. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2021.05.022>
- Hall, A. T., Frink, D. D., & Buckley, M. R. (2017). An Accountability Account: A Review and Synthesis of the Theoretical and Empirical Research on Felt Accountability. *Journal of Organizational Behavior*, 38(2), 204-224. <https://doi.org/10.1002/job.2052>
- Handayani, E., Garad, A., Suyadi, A., & Tubastuvi, N. (2023). Increasing the Performance of Village Services with Good Governance and Participation. *Journal of World Development Sustainability*, 3, 100089. <https://doi.org/10.1016/j.wds.2023.100089>
- Hataminejad, H., Hamghadam, N. & Kanooni, R. (2022). Investigating the Components of Good Urban Governance in Creating Residential Satisfaction with a Future Study, Case Study: Rasht City. *Journal of Geography and Planning*, 26(81), 61-43. (In Persian) <https://doi.org/10.22034/gp.2021.47741.2887>
- Heidari-Sareban, V. (2019). Evaluation of Rural Local Management Pattern Regarding of Good Governance Indexes, Case Study: Ardabil County. *Journal of Geography and Development*, 17(57), 133-154. (In Persian) <https://doi.org/10.22111/gdij.2019.4985>
- Hekmatnia, H. (2021). The Analysis of Citizen Cooperation Effects on Urban Management with the Proper Government Approach, Case Study: Yasuj City. *Journal of Human Geography Research*, 53(3), 857-871. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/jhgr.2020.291671.1008027>
- Herasymiuk, K., Martselyak, O. V., Kirichenko, Y. N., Zhmur, N. V., & Shmalenko, I. I. (2020). Principles of Integrity and Good Governance in Public Administration. *Journal of Management*, 11(4), 545-555. <https://ssrn.com/abstract=3601652>
- Hooton, C. A. (2022). Reframing Spatial Policy Through Targeting Diagnostic Tools: Potential and Deprivation, Cambridge Regions. *Journal of Economy and Society*, 15(1), 57-74. <https://doi.org/10.1093/cjres/rsab032>
- Jafari, N., Barghi, H., & Ghanbari, Y. (2019). Assessing the Performance of Dehyari Representatives in the Framework of Good Rural Governance. Case Study: Villages of Zanjan City. *Journal of Geographical Researches*, 34(1), 11-19. (In Persian) <https://doi.org/10.29252/geores.34.1.11>
- Jenar, S. (2021). The Acceleration Development of Disadvantaged Region: On Government Affairs Perspective. *Journal of Nurani Hukum*, 4(2), 1-15. <https://doi.org/10.51825/nhk.v4i2.12214>
- Jones, J. L., & White, D. D. (2021). A Social Network Analysis of Collaborative Governance for the Food-Energy-Water Nexus in Phoenix, AZ, USA. *Journal of Environmental Studies and Sciences*, 11(4), 671-681. <https://doi.org/10.1007/S13412-021-00676-3>
- Keping, Y. (2018). Governance and Good Governance: A New Framework for Political Analysis. *Fudan Humanities and Social Sciences*, 11(1), 1-8. <https://doi.org/10.1007/s40647-017-0197-4>
- Keyim, P. (2017). Tourism Collaborative Governance and Rural Community Development in Finland: Vuonislanti. *Travel Research*, 57(4), 483-494. <https://doi.org/10.1177/0047287517701858>
- Komijani, A., & Eivazi, M. (2021). The Profile of Good Governance in Iran: From Capacity to Opportunity. *Strategy*, 30(3), 427-465. (In Persian) [https://rahbord.csr.ir/article\\_130937.html](https://rahbord.csr.ir/article_130937.html)
- Komijani, A., & Eivazi, M. (2021). The Profile of Good Governance in Iran: From Capacity to Opportunity. *Strategy*, 30(3), 427-465. (In Persian) [https://rahbord.csr.ir/article\\_130937.html](https://rahbord.csr.ir/article_130937.html)
- Koohestani, H., Kazemiyeh, F., & Seyednazari, M. (2024). *Fundamentals of Rural Management and Governance*. First Edition, Talab: Tehran. (In Persian) <https://www.gisoom.com/book/44876725>
- Koohestani, H., Kazemiyeh, F., & Seyednazari, M. (2024). *Fundamentals of Rural Management and Governance*. First Edition, Talab: Tehran. (In Persian) <https://www.gisoom.com/book/44876725>
- Kovač, P. (2016). Openness and Transparency in (Slovene) Administrative Procedures as Fundamental European Principles. *Journal of Public Administration and Policy*, 9(2), 49-67. <https://doi.org/10.1515/nispa-2016-0014>

- Kremsa, V. S. (2021). Sustainable Management of Agricultural Resources: Agricultural Crops and Animals. *Journal of Sustainable Resource Management: Modern Approaches and Contexts*, 2021, 99–145. <https://doi.org/10.1016/b978-0-12-824342-8.00010-9>
- Lance, C. E., & Vandenberg, R. J. (2014). *More Statistical and Methodological Myths and Urban Legends: Doctrine, Verity and Fable in Organizational and Social Sciences*. First Edition, Routledge Publishers: London. <https://doi.org/10.4324/9780203775851>
- Liu, Y. L., Chiang, J. T., & Ko, P. F. (2023). The Benefits of Tourism for Rural Community Development. *Journal of Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), 1–12. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01610-4>
- Mansoor, M. (2021). Citizens' Trust in Government as a Function of Good Governance and Government Agency's Provision of Quality Information on Social Media during COVID-19. *Journal of Government Information*, 38(4), 101597. <https://doi.org/10.1016/j.gig.2021.101597>
- Masrounejad, N., Molaey-Hashjin, N., Pourramzan, E., & Ghorishi, M. (2021). Explaining the Factors Affecting the Efficiency, Effectiveness of Management and Rural participation in the Development of the Villages of Soomehsara City with a Good Governance Approach. *Human Geography Research*, 53(4), 1523-1541. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/jhgr.2021.303827.1008129>
- Masrounejad, N., Molaey-Hashjin, N., Pourramzan, E., & Ghorishi, M. (2021). Explaining the Factors Affecting the Efficiency, Effectiveness of Management and Rural participation in the Development of the Villages of Soomehsara City with a Good Governance Approach. *Human Geography Research*, 53(4), 1523-1541. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/jhgr.2021.303827.1008129>
- Mohammadi, M., Afrakhteh, H., Javan, F., & Afrakhteh, H. (2022). Performance Evaluation of the Modern Rural Management based on Good Governance Approach, Case Study: Villages in Central District of Karaj County. *Journal of Research and Rural Planning*, 11(1), 59–79. <https://doi.org/10.22067/jrrp.v11i1.2108.1021>
- Moradi, E., Rahnama, A., & Heidarian, S. (2018). The Effect of Indicators of Good Governance on Corruption Control, Case Study: Middle East and South East Asia. *Quantitative Economics*, 14(4), 151-182. (In Persian) <https://doi.org/10.22055/jqe.2018.22775.1679>
- Moradi, E., Rahnama, A., & Heidarian, S. (2018). The Effect of Indicators of Good Governance on Corruption Control, Case Study: Middle East and South East Asia. *Quantitative Economics*, 14(4), 151-182. (In Persian) <https://doi.org/10.22055/jqe.2018.22775.1679>
- Morse, R. S., Buss, T. F., & Kinghorn, C. M. (2014). *Transforming Public Leadership for the 21st Century*. First Edition, Routledge Publishers: London. <https://doi.org/10.4324/9781315698588>
- Muchtar, R. U., Nurlinah, & Syamsu, S. (2023). Analysis of the Effectiveness and Efficiency of Good Governance in the Department of Community Empowerment and Village of Gowa Regency. *Proceedings of the 3rd International Conference on Linguistics and Cultural 2022*, 451–464. [https://doi.org/10.2991/978-2-38476-070-1\\_41](https://doi.org/10.2991/978-2-38476-070-1_41)
- Nadin, V., Stead, D., Dąbrowski, M., & Fernandez-Maldonado, A. M. (2021). Integrated, Adaptive and Participatory Spatial Planning: Trends Across Europe. *Journal of Regional Studies*, 55(5), 791–803. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1817363>
- Nasiri, E., Entekhabi, S., & Mohaghehpour, S. (2020). Assessing the Relationship between the Performance of Rural Municipalities and the Realization of Good Rural Governance, Case Study of the Central Part of Zanjan City. *Journal of Sustainable Rural Development*, 4(2), 215–228. <https://doi.org/10.32598/jsrd.4.2.9>
- Navaee, M., Azimi Amoli, J., & Janbaz-Ghobadi, G. R. (2024). Strategic Analysis of the Application of Good Governance in the Sustainable Development of Coastal Cities, Case Study: Babolsar, Noor and Ramsar Cities. *Journal of Human Geography Research*, Available Online, 1-16. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/jhgr.2024.366715.1008642>
- Navas, P. M. R., Medranda Morales, N., & Muñoz Lalinde, J. (2021). Transparency for Participation through the Communication Approach. *International Journal of Geo-Information*, 10(9), 586. <https://doi.org/10.3390/ijgi10090586>
- Nölting, B., & Mann, C. (2018). Governance Strategy for Sustainable Land Management and Water Reuse: Challenges for Transdisciplinary Research. *Sustainable Development*, 26(6), 691–700. <https://doi.org/10.1002/sd.1739>

- Norouzi, A., & Ebrahimi, E. (2018). Investigating Realization of Good Governance Indicators in Rural Areas of Lenjan County. *Journal of Physical Development Planning*, 5(2), 93-109. (In Persian) <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2003.07.004>
- Pazoki, M., Shikhi, D., & Samadi Mogadam, S. (2020). Analysis of the Role of Governance based on Good Governance in Sustainable Rural Development, Case Study: Filestan District, Pakdasht Township. *Journal of Geography and Development*, 18(58), 93-112. (In Persian) <https://doi.org/10.22111/gdij.2020.5178>
- Pereira, G., Cunha, M. A., Lampoltshammer, T. J., Parycek, P., & Testa, M. G. (2017). Increasing Collaboration and Participation in Smart City Governance: A Cross-Case Analysis of Smart City Initiatives. *Journal of Information Technology for Development*, 23(3), 526-553. <https://doi.org/10.1080/02681102.2017.1353946>
- Plunz, R., & Sutto, M. P. (2017). *Urban Climate Change Crossroads*. First Edition, Routledge Publishers: London. <https://doi.org/doi.org/10.4324/9781315548906>
- Pomeranz, E. F., & Stedman, R. C. (2020). Measuring Good Governance: Piloting an Instrument for Evaluating Good Governance Principles. *Journal of Environmental Policy and Planning*, 22(3), 428-440. <https://doi.org/10.1080/1523908x.2020.1753181>
- Postema, G. J. (2022). *Law's Rule: The Nature, Value, and Viability of the Rule of Law*. First Edition, Oxford Press: Oxford. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190645342.001.0001>
- Pourdadash, A., Asghari-Zamani, A., & Teymuri, I. (2024). Identification of Vital Drivers Affecting the State of Good Urban Governance in Aras Free Zone. *Journal of Geography and Planning*, 28(89), 158-133. (In Persian) <https://doi.org/10.22034/gp.2024.9954.3071>
- Rahmani-Fazli, A., Monshizadeh, R., Rahmani, B., & Alipourian, J. (2017). Good Governance Based Rural Management and its Role in Sustainable Rural Development, Case Study: A Comparison between Central District of Kuhdasht and Lavasanat District of Shemiranat. *Journal of Research and Rural Planning*, 6(1), 133-152. <https://doi.org/10.22067/jrrp.v5i4.55391>
- Rahmatifar, S. (2022). Feasibility of Good Governance as a Policing Strategy. *Journal of Public Law Studies*, 52(2), 771-787. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/jplsq.2020.287884.2146>
- Rezaei, H., Tohidfam, M., Bakhshayesh Ardestani, A., & Tafazoli, H. (2022). The Situation of Good Governance Approaches in Reformist and Principled Justic Discourses, Emphasizing the Indicators of Rule of Law, Participation and Accountability. *Journal of Iranian Pattern of Progress*, 10(2), 161-187. (In Persian) <https://dorl.net/20.1001.1.23295599.1401.10.2.1.7>
- Romero, J. G. Á., Mills, M., Adams, V. M., Gurney, G. G., Pressey, R. L., Weeks, R., Ban, N. C., Cheok, J., Davies, T., Day, J. C., Hamel, M., Leslie, H., Magris, R., & Storlie, C. (2018). Research Advances and Gaps in Marine Planning: Towards a Global Database in Systematic Conservation Planning. *Biological Conservation*, 227, 369-382. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2018.06.027>
- Roostaei, S., Pour-Mohammadi, M. R. & Ghanbari, H. (2022). The Structural Modeling a Theory of Smart Cities Based on Urban Good Governance in Iran: Urban Management of Tabriz Municipality. *Journal of Geography and Planning*, 26(79), 155-169. (In Persian) <https://doi.org/10.22034/gp.2022.10828>
- Sahut, J. M., Peris-Ortiz, M., & Teulon, F. (2019). Corporate Social Responsibility and Governance. *Management and Governance*, 23(4), 901-912. <https://doi.org/10.1007/S10997-019-09472-2>
- Sajadi, S., Pourtaheri, M., & Roknodin-Eftekhari, A. R. (2023). Identifying and Measuring the Importance of Spatial Policy Indicators of Ecolodge, Study Case: Hawraman Region. *Political Organizing of Space*, 6(1), 24-44. (In Persian) <http://psp.modares.ac.ir/article-42-68438-fa.html>
- Shafritz, J. M., Russell, E. W., Borick, C. P., & Hyde, A. C. (2022). *Introducing Public Administration*. Tenth Edition, Routledge: London. <https://doi.org/10.4324/9781003191322>
- Sher-Hadar, N., Lahat, L., & Galnoor, I. (2020). *Collaborative Governance*. Springer: New York. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-45807-2>
- Statistical Center. (2015). *Excerpt of the Results of the General Population and Housing Census*. Iran Statistics Center: Tehran. (In Persian) <https://amar.org.ir/statistical-information/catid/3005>
- Statistical Center. (2022). *Statistical Yearbook of Khuzestan Province*. Iran Statistics Center Publications: Tehran. (In Persian) <https://amar.org.ir/salnameh-amari>
- Statistical Center. (2022). *Statistical Yearbook of Khuzestan Province*. Iran Statistics Center

- Publications: Tehran. (In Persian) <https://amar.org.ir/salnameh-amari>
- Stojanovic, I., Ateljevic, J., & Stevic, R. S. (2016). Good Governance as a Tool of Sustainable Development. *Sustainable Development*, 5(4), 558. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2016.v5n4p558>
- Suha, S. A., & Sanam, T. F. (2023). Exploring Dominant Factors for Ensuring the Sustainability of Utilizing Artificial Intelligence in Healthcare Decision Making: An Emerging Country Context. *Journal of International Information Management Data Insights*, 3(1), 100170. <https://doi.org/10.1016/j.jjime.2023.100170>
- Taleshi, M., Darban-Astane, A., & Mousavi, S. A. (2017). Explaining the Spatial Pattern of Rural Good Governance in Karaj Metropolitan. *Journal of Geographical Urban Planning Research*, 5(4), 585-606. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2018.245340.809>
- Tshimpaka, L. M., Nshimbi, C. C., & Moyo, I. (2021). *Regional Economic Communities and Integration in Southern Africa*. Springer: New York. 115–151. [https://doi.org/10.1007/978-981-15-9388-8\\_5](https://doi.org/10.1007/978-981-15-9388-8_5)
- Udod, Y. (2020). Local Self-Government Development Programming: Regional Experience and Modern Challenges. *Public Administration Aspects*, 8(2), 131–140. <https://doi.org/10.15421/152027>
- Utami, I. P., Hadi, K., & Syafriyana, Y. (2019). Regional Government Strategies In The Development Of Sumenep Keraton Tourism In The Perspective Collaborative Governance. *Journal of Local Government Issues*, 2(1), 51–74. <https://doi.org/10.22219/logos.vol2.no1.51-74>
- Vasseur, L., Horning, D., Thornbush, M., Cohen-Shacham, E., Andrade, A., Barrow, E., Edwards, S. R., Wit, P., & Jones, M. (2017). Complex Problems and Unchallenged Solutions: Bringing Ecosystem Governance to the Forefront of the UN Sustainable Development Goals. *Journal of Ambio*, 46(7), 731–742. <https://doi.org/10.1007/S13280-017-0918-6/figures/1>
- Verwaeren, B., & Nijstad, B. A. (2022). What I do or How I do it: The Effect of Accountability Focus on Individual Exploration. *Journal of Work and Organizational Psychology*, 31(3), 421–439. <https://doi.org/10.1080/1359432x.2021.1967322>
- Villanueva, J. L., Kidokoro, T., & Seta, F. (2022). Cross-Border Integration, Cooperation and Governance: A Systems Approach for Evaluating “Good” Governance in Cross-Border Regions. *Journal of Borderlands Studies*, 37, 1047-1070. <https://doi.org/10.1080/08865655.2020.1855227>
- Virtudes, A. (2016). Good Governance Principles in Spatial Planning at Local Scale. *Procedia Engineering*, 161, 1710–1714. <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2016.08.650>
- Whyte, M. K., & Dzisah, J. (2024). *Public Policy in Ghana: Conceptual and Practical Insights*. First Edition, Springer: New York. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-33005-6>
- Ye, C., & Liu, Z. (2020). Rural-Urban Co-Governance: Multi-Scale Practice. *Journal of Science Bulletin*, 65(10), 778–780. <https://doi.org/10.1016/j.scib.2020.02.021>
- Zaitul, Z., Ilona, D., & Novianti, N. (2023). Good Governance in Rural Local Administration. *Administrative Sciences*, 13(1), 19. <https://doi.org/10.3390/admsci13010019>
- Ziari, K., & Mohammadi, A. R. (2016). *Regional Development Management with an emphasis on Iran*. Second Edition, Tehran University Printing and Publishing Institute: Tehran. (In Persian) <https://www.gisoom.com/book/11311802>